

Statut nieumartły

wzór statutu szkoły z komentarzem

Redakcja Łukasz Korzeniowski

Sylwia Jaskulska, Łukasz Korzeniowski, Gabriela Olszowska, Anna Szulc

STATUT NIEUMARŁY

Wzór statutu szkoły z komentarzem

Sylwia Jaskulska
Łukasz Korzeniowski
Gabriela Olszewska
Anna Szulc

**Stowarzyszenie
Umarłych
Statutów**

Stan prawny na 1.12.2021 r.

Statut nieumarły. Wzór statutu szkoły z komentarzem

Redakcja: Łukasz Korzeniowski

Autorzy: Sylwia Jaskulska, Łukasz Korzeniowski, Gabriela Olszowska, Anna Szulc

Projekt okładki, opracowanie graficzne i skład: Kacper Szewczyk

Publikacja ta jest udostępniana na licencji Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0).

Wzór statutu szkoły udostępniany jest w domenie publicznej.

Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach

„Stowarzyszenie Umarłych Statutów”

ul. Chodkiewiczów 45

16-040 Gródek

KRS 0000830651

www.umarlestatuty.pl

kontakt@umarlestatuty.pl

Wydanie I

Gródek 2021

ISBN 978-83-963515-0-0

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	5
WPROWADZENIE	6
SŁOWO WSTĘPNE	8
CO JEST NIE TAK ZE STATUTAMI? ZARYS PROBLEMU	12
WZÓR STATUTU SZKOŁY	19
KOMENTARZ DO WZORU STATUTU SZKOŁY	43
ZAGADNIENIA WSTĘPNE	44
ROZDZIAŁ I Postanowienia ogólne	45
ROZDZIAŁ II Cele i zadania szkoły	47
ROZDZIAŁ III Organy szkoły	50
ROZDZIAŁ IV Organizacja pracy szkoły	56
ROZDZIAŁ V Organizacja zajęć edukacyjnych	61
ROZDZIAŁ VI Organizacja wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego	63
ROZDZIAŁ VII Organizacja biblioteki, świetlicy i internatu	64
ROZDZIAŁ VIII Zakres zadań nauczycieli i innych pracowników szkoły	65
ROZDZIAŁ IX Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego uczniów	69
ROZDZIAŁ X Prawa i obowiązki uczniów. Nagrody i kary	87
ROZDZIAŁ XI Ceremoniał, sztandar i godło szkoły	105
ROZDZIAŁ XII Przepisy przejściowe	108
ROZDZIAŁ XIII Przepisy końcowe	109
MATERIAŁY DODATKOWE	110
Uchwała Rady Pedagogicznej	111
Plan Procesu Uczenia się	112
POLECANE PUBLIKACJE	113
PODSUMOWANIE	114
O AUTORACH	115
BIBLIOGRAFIA	117

WYKAZ SKRÓTÓW

Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności

– Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. 1993 nr 61 poz. 284)

Kodeks cywilny, k.c. – ustawa dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)

Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78 ze zm.)

Konwencja o Prawach Dziecka – Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526)

rozporządzenie ws. oceniania – Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2019 poz. 373)

ustawa Prawo oświatowe, u.p.o. – ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.)

ustawa o systemie oświaty, u.s.o. – ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1915)

WPROWADZENIE

Szanowni Państwo,

z przyjemnością oddajemy w Wasze ręce tę wyjątkową – naszym zdaniem – publikację, mając nadzieję, że będzie ona dla Państwa nie tylko swoistym wsparciem, ale również inspiracją i motywacją do nowych działań w Państwa szkołach oraz że i Państwo zechcecie uznać ją za wyjątkową.

Niniejsza publikacja to przede wszystkim jedyna na rynku taka pozycja w całości poświęcona najważniejszemu dokumentowi szkolnemu – czyli statutowi, zawierająca wzór takiego dokumentu wraz z jego omówieniem. Po drugie – to wzór statutu minimalnego. W proponowanym przez nas szablonie znajdują się wszystkie wymagane prawem postanowienia, nie ma za to zbędnych przepisów czy niepotrzebnych „dopisków”. Po trzecie – statut, który Państwu proponujemy, to statut inny niż wszystkie i kształtujący szkołę inną, niż wszyscy znamy. Szkołę bez ocen, bez strachu przed kartkówkami i sprawdzianami, szkołę przyjazną uczniowi i wspierającą go w rozwoju, kształtującą jego samodzielność. Szkołę przestrzegającą prawa, szanującą godność i podmiotowość uczennic oraz uczniów.

Mamy jednocześnie świadomość, że proponowany przez nas wzorzec nie jest idealny ani doskonały, że być może czegoś mu brakuje, że być może ujęliśmy pewne kwestie niedokładnie. Nie rościmy sobie prawa do nieomyślności w zakresie tworzenia statutów. To, co Państwu pokazujemy, to pewien fundament, na którym można zbudować statut konkretnej szkoły. Fundament, który stworzyliśmy w oparciu o naszą najlepszą wiedzę i najlepsze umiejętności.

Dlaczego zdecydowaliśmy się napisać tę publikację? Czuliśmy społeczną potrzebę, by taki wzór statutu powstał – by był wzorzec statutu zgodnego z prawem, innowacyjnego, nowoczesnego. Zarazem chcieliśmy podzielić się naszym spojrzeniem na współczesną edukację i chcieliśmy to uczynić w taki właśnie nietypowy sposób, publikując wzór statutu szkoły, by nie tylko powiedzieć o tym, jak wyobrażamy sobie współczesną szkołę, ale by jednocześnie dać narzędzie, które pozwoli rozpocząć budowę takiej właśnie szkoły.

Nie da się przecież zaprzeczyć, że reformowanie szkoły, czy to zasad oceniania, czy form sprawdzania wiedzy, organizacji pracy itp. wymaga zmian w prawie wewnątrzszkolnym, zwłaszcza w statucie szkoły.

Wielu może to zniechęcać do podejmowania działań – nie da się zrezygnować np. ze sprawdzianów, skoro statut przewiduje wymóg ich przeprowadzania. Tym problemom chcemy właśnie wyjść naprzeciw, publikując niniejszy wzór statutu.

Publikację otwiera artykuł poświęcony problematyce błędów w obowiązujących statutach, która wyjaśnia też po części genezę powstania niniejszego wzoru statutu. Następnie zamieszczamy wzór statutu, a kolejno komentarz do tego wzoru, który objaśnia co i dlaczego w tym statucie się znajduje (oraz czego i dlaczego w nim nie ma). Publikację zamykają wykaz materiałów dodatkowych, które pomogą wprowadzić niniejszy statut w życie oraz wykaz polecanych publikacji.

W tym miejscu składamy serdeczne podziękowania wszystkim osobom, które służyły nam radą i wsparciem podczas prac nad tym statutem. Wzór statutu, który opracowaliśmy, poddaliśmy pod konsultację z nauczycielami, dyrektorami szkół, osobami związanymi z oświatą i członkami Stowarzyszenia Umarłych Statutów. Ich uwagi okazały się dla nas bezcenne.

Autorki i Autor

SŁOWO WSTĘPNE

Jak zmieniać szkołę? Jak zmieniać ją w warunkach, w których żyjemy, w systemie edukacyjnym działającym tu i teraz, w taki, a nie inny sposób? Na to pytanie jest wiele odpowiedzi. Można robić to poprzez zmienianie klimatu poszczególnych szkół, realizację oddolnych inicjatyw, sieciowanie rodziców, nauczycieli i nauczycielek, uczniów i uczennic wokół dotyczących ich spraw, czy wreszcie zmienianie wewnątrzszkolnego prawa. Niezależnie od tego, jak się to dzieje, nieodzowne jest wsparcie specjalistów. Na wagę złota są opracowania z zakresu psychologii czy pedagogiki szkoły, które językiem szkolnej codzienności opowiadają najbardziej aktualne wyniki badań naukowych. Kształcenie nauczycieli, które dzieje się w ramach uczelni wyższych, to także ważne pole zmieniania szkoły, które może być zagospodarowane wspólnie przez osoby przygotowujące się do zawodu i wykładowców akademickich realizujących programy kształcenia kierunków i specjalności nauczycielskich. Przykłady można mnożyć.

Statut, który napisaliśmy, jest jednym z takich przykładów. Bardzo dziękuję gronu ekspertów zaangażowanych w projekt za możliwość realizowania go wspólnie. Reprezentujemy środowiska prawnicze, pedagogiczne i szkolne. Połączyliśmy siły w imię dobra szkoły. Powstał Statut – nowoczesny dokument, na który czeka niejedna szkoła. Wiemy to, bo słuchamy płynących ze szkół głosów.

dr hab. Sylwia Jaskulska

Statut nazywa się często szkolną konstytucją. Niestety w wielu placówkach edukacyjnych tworzony jest przez osoby nie posiadające wiedzy prawniczej. Włączyłam się do projektu tworzenia tego wzorcowego statutu dlatego, że bardzo często zwracają się do mnie różne osoby z prośbą o opinie w sprawie postanowień jakichś statutów – są to nie tylko rodzice, ale bardzo często także sami nauczyciele.

W statutach dochodzi nie tylko do łamania podstawowych zasad techniki prawodawczej, m. in. regularnie narusza się zasadę, że w akcie niższego rzędu nie powinno się cytować aktów wyższego rzędu. Wymusza się poleceniami na szkołach wpisywanie fragmentów aktów wyższego rzędu, bo jakoby użytkownicy statutu: uczniowie, rodzice, nauczyciele nie są w stanie zrozumieć statutowych postanowień bez owych cytatów. O pomoc proszą także dyrektorzy szkół, którzy są bezradni wobec poleceń nieopartych na żadnych przepisach prawnych.

Gdy czytam statuty, w moim wypadku bywają to fragmenty poświęcone ocenianiu, zaskakuje mnie detalizowanie zapisów i wyposażanie statutów w praktyki, których nie powinno być. Pojawiają się jakieś skomplikowane algorytmy obliczeniowe ocen. Widać, że autorzy statutu nie znają nawet definicji oceniania lub nie rozumieją jej i nie potrafią stosować. Mam wrażenie, jakbym od kilkunastu lat mówiła stale to samo i stale zaczynała od nowa. W wielu szkołach po 20 latach nadal nie jest wiadome, że obowiązuje delegacja ustawowa w zakresie oceniania.

Widzę, jaką trudność przynosi elementarny język oceniania, w tym czytanie zgodnie z sensem słów, gdyż pojawiają się w statutach terminy nieobecne w aktach prawa powszechnie obowiązującego, nieraz nawet z nimi sprzeczne czy rodem sprzed 1999 r.

Widzę, że pojawiają się także praktyki nieuprawnione, np. w zakresie oceniania, wykazujące, że o diagnozie edukacyjnej nadal niewiele wiadomo, że nauczyciele do pracy nie zawsze są przygotowani przez uczelnie wyższe.

Statut wymaga czujności i delikatności oraz przede wszystkim wyważenia – nie jest zbiornikiem jakiś dowolnych ustaleń. Statut wiele mówi o placówce i jego autorach, tworząc kulturę organizacyjną danej jednostki, dlatego od ponad 10 lat szkole i zabieram głos. Zanim przejdzie się do sztuki oceniania, trzeba zastosować przepisy, a są one zwyczajnie proste i dobre, co pokazuje nasz Statut Minimalny. Wartościowe jest to, że ten statut można zindywidualizować.

dr Gabriela Olszowska

Ponad siedemnaście lat temu podjęłam pierwsze kroki w kierunku zmiany metod pracy nauczycielki matematyki w szkole ponadpodstawowej. Kierując się intuicją i wtedy już prawie dwudziestoletnim stażem pracy, miałam przekonanie, że szkoła nie nadąza za niespotykanym dotąd rozwojem cywilizacyjnym, szczególnie w zakresie korzystania z dostępności do wiedzy. Wiedzy, którą ma posiadać uczeń, ale też tej, która wzbogaca warsztat nauczyciela w zakresie metod efektywnego uczenia się w przyjaznej ludzkiej szkole.

To, czego dokonywałam, nie było łatwe. Nie miałam żadnych wzorców. Metodą prób i błędów, we współpracy z moimi uczniami i ich rodzicami, z przychylnością mojej dyrekcji i nauczycieli mojej szkoły, wprowadzałam kolejne etapy zmian, które opisałam w swojej książce „Nowa Szkoła – zmianę edukacji warto zacząć przy tablicy”. Oczywiście było to, że poszukiwałam potwierdzenia zasadności tego, co wprowadzałam.

Uczyłam się języka empatycznej komunikacji (NVC) oraz wiedzy o mózgu człowieka, która wraz z osiągnięciami fizyki i medycyny (tomograf, rezonans magnetyczny), stała się dostępna i warta wykorzystania w szkole.

Wydanie książki, udział w konferencjach, webinarach, panelach dyskusyjnych, przyczyniły się do tego, że coraz częściej byłam i jestem zapraszana do dzielenia się swoim dorobkiem nauczycielki-innowatorki, a okres zdarzeń związanych z pandemią stał się powodem jeszcze większego zainteresowania metodami, które wspierają ucznia, nauczyciela i rodzica. Grono chętnych do zmian nauczycielek i nauczycieli się powiększa. Ale nie brakuje też przeciwników. Powody bywają różne. Strach, obawa przez nieznanym. Jednak największym problemem jest to, że w edukacji od zawsze nauczyciel otrzymywał wytyczne, co i jak ma realizować i z czego będzie rozliczany. Powielane metody pracy i obawy związane z rozliczaniem wyników bywają powodem, że kosztem podmiotowości ucznia i nauczyciela, wyniki liczą się do tego stopnia, że nie respektuje się od lat obowiązującego w edukacji prawa, które jest przychylne zmianom. Prawa, które nie jest uwzględnianie w większości statutów polskich szkół, a to zasadniczo utrudnia, wręcz uniemożliwia podejmowanie zmian.

Wychodząc naprzeciw potrzebom polskiej szkoły, zainicjowałam projekt stworzenia statutu, do którego zaprosiłam osoby uzupełniające się wzajemnie wiedzą, by stworzyć „Nieumarły statut”, w którym podzieliłam się moim doświadczeniem, wypracowanymi metodami pracy. Nie była to łatwa praca, ale wierzę, że warta naszego wysiłku, by dokonać dużego kroku wprzód w obszarze oddolnych zmian w polskiej edukacji. Wierzę że forma opracowanego dokumentu będzie ułatwiała korzystanie z niego, ale też pomoże w zdobywaniu wiedzy uzasadniającej i wspierającej podejmowane zmiany.

Anna Szulc

„Skoro tak narzekacie na te statuty, to pokażcie, jak ma taki prawidłowy statut wyglądać”. Ileż to razy słyszałem takie słowa, najczęściej od osób nie do końca zadowolonych z pracy Stowarzyszenia Umarłych Statutów. I ileż razy to chciałem taki dobry statut pokazać. Zawsze jednak brakowało na to czasu – napisanie takiego wzorcowego statutu to nie prosta zabawa, ale spore wyzwanie, szczególnie jak przy okazji ma się na głowie kilkanaście innych spraw. Praca w Stowarzyszeniu nad bieżącymi sprawami na tyle mnie pochłaniała, że nie było okazji, by zasiąść do pisania tego wzorowego statutu.

Aż zadzwoniła do mnie Anna Szulc z pytaniem, czy nie mam może jakiegoś wzoru statutu, a usłyszawszy, że niestety nie, zaproponowała, że w takim razie może taki statut napiszemy razem. To był świetny pomysł. Ania zebrała naszą grupę i pilnowała nas, żeby praca szła do przodu.

Nie była to praca łatwa, ale chyba przyjemna. I na pewno satysfakcjonująca – bo tworzyliśmy coś, na co czeka wiele osób, wielu dyrektorów szkół i wielu nauczycieli. Czuliśmy, że pracujemy nad narzędziem, które pozwoli w szkołach zacząć zmiany. Wiadomo, że dobry czy w miarę dobry statut to nie remedium na bolączki polskiej edukacji, ale to solidny fundament, na którym można zacząć budować zmianę. Fundament, który możemy postawić już dziś, tu i teraz, nie czekając na zmianę ministra i polityki oświatowej państwa. Wszystko, czego potrzebujemy, już mamy.

Staraliśmy się mocno zaakcentować, że obecnie obowiązujące prawo nie jest złe, że w obecnym systemie może funkcjonować szkoła z innowacyjnymi zasadami oceniania i wspierającym podejściem do ucznia, w której nie ma codziennie kartkówek. Niezwykle istotne było też to, by zaproponowany przez nas statut nie był obszerny bardziej, niż jest to potrzebne (co jest bolączką wielu obecnie funkcjonujących statutow), by napisany był zgodnie z zasadami poprawnej legislacji i by nie było w nim absurdów, z którymi Stowarzyszenie Umarłych Statutów spotyka się codziennie.

Mam nadzieję, że udało się nam te założone cele zrealizować. Niezwykle miło było pracować mi przy tym projekcie z takim zespołem. To było świetne doświadczenie. Niezmiernie cieszę się też, że Stowarzyszenie Umarłych Statutów mogło zostać wydawcą tej publikacji. Dziękuję Współautorkom za zaufanie, którym nas obdarzyły.

Łukasz Korzeniowski

CO JEST NIE TAK ZE STATUTAMI? ZARYS PROBLEMU

Łukasz Korzeniowski

Słowo wstępne być może pozwoliło niektórym zorientować się, co w obecnie obowiązujących statutach szkół jest nieprawidłowego i skąd potrzeba wskazania wzorca, do którego można byłoby sięgać. Zasadne będzie jednak spójne omówienie tej tematyki.

1. Wyjść należałoby od zdefiniowania tego, czym statut szkoły jest – a jest to akt normatywny¹ regulujący zadania, strukturę organizacyjną oraz sposób działania szkoły² jako zakładu administracyjnego i podmiotu świadczącego usługi edukacyjne.

Warto zaznaczyć, że statut szkoły to akt prawa zakładowego³, a prawo zakładowe w nauce prawa administracyjnego uznaje się za swoiste źródło prawa administracyjnego⁴. Powyższe raczej nie budzi wątpliwości. Ciekawsza jest natomiast relacja prawa zakładowego do unormowań Konstytucji RP. Bezsprzecznie prawa zakładowego nie można zaliczyć do kategorii źródeł prawa powszechnie obowiązującego, określonego w art. 87 Konstytucji RP, bowiem zawarty w tym przepisie katalog tych aktów jest zamknięty⁵ i nie wymienia aktów prawa zakładowego. Istnieją też wątpliwości, czy prawo zakładowe można byłoby zaliczyć do źródeł prawa wewnętrznie obowiązującego. Moim zdaniem wątpliwość ta jest jednak nieuzasadniona. W polskim porządku prawnym mamy do czynienia z dualistyczną koncepcją źródeł prawa: akty normatywne mają charakter albo powszechnie obowiązujący, albo wewnętrznie obowiązujący⁶. A skoro prawo zakładowe uznajemy – jak wyżej wykazano – za źródło prawa i przydajemy aktom prawa zakładowego charakter aktów normatywnych, to musimy uznać je za akty prawa wewnętrznego w rozumieniu art. 93 Konstytucji RP⁷. Na rzecz przyjęcia tej tezy świadczy też to, że zakłady administracyjne, wydając akty normatywne, adresują je do swoich użytkowników, wobec których przysługują im kompetencje władcze (w ramach realizowanych przez nie zadań publicznych) i którzy wobec tego zakładu pozostają w swoistej podległości organizacyjnej (tj. relacji podporządkowania władztwu zakładowemu)⁸.

---

¹ R. Raszevska-Skałeczka, *Miejsce statutu i regulaminu zakładu administracyjnego w systemie źródeł prawa. Kwestie wybrane*, „Przegląd Prawa i Administracji” 2008, t. 77, s. 276.

² Por. J. Zimmermann, *Prawo administracyjne*, Warszawa 2020, s. 135.

³ Por. *ibidem*.

⁴ Tak. J. Zimmermann, *Prawo...*, s. 135; R. Raszevska-Skałeczka, *Miejsce statutu...*, s. 267 i 287.

⁵ P. Radziejewicz [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, wyd. II, red. P. Tuleja, LEX/el. 2021, art. 87.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Tak też: M. Wiącek [w:] *Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87–243*, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016, art. 93.

⁸ *Ibidem*.

Nie można się przy tym zgodzić, by akty prawa zakładowego uznawać tylko za przejawy stosowania prawa, a nie stanowienia prawa⁹ i przez to nie kwalifikować ich jako źródła prawa wewnętrznego.

Z powyższych rozważań o istocie prawa zakładowego wynika, że statut szkoły jest aktem normatywnym i źródłem prawa wewnątrznie obowiązującego. Z tej konstatacji wynika rzecz całkiem niebagatelna, bo pozwala już z Konstytucji RP wywieść wymóg zgodności statutu szkoły z prawem powszechnie obowiązującym¹⁰ (art. 93 ust. 3 Konstytucji).

2. Statut szkoły zatem to – z perspektywy prawa wewnątrzszkolnego – najważniejszy akt prawny, ale poddany ograniczeniom wynikającym z przepisów powszechnie obowiązujących. Nie jest wobec tego statut szkoły, jak to często zdaje się uważać, aktem prawnym, który może zawierać szereg różnych i dowolnych regulacji.

Elementy, które statut szkoły obligatoryjnie musi zawierać, określa art. 98 ustawy Prawo oświatowe – wskazując minimalny zakres, który powinien być unormowany w statucie (co wyraża się użyciem sformułowania: „statut szkoły zawiera w szczególności”). Tak zbudowany przepis nie wyklucza możliwości normowania przez statut szkoły kwestii innych aniżeli te w tym przepisie wskazane. Daje to, przynajmniej teoretycznie, możliwość, by statut szkoły zawierał nie tylko normy, dla których stanowienia istnieje upoważnienie ustawowe, ale by znalazły się w nim również normy samoistne, będące przejawem woli statutodawcy i skutkiem dostrzeżonej przez niego potrzeby uregulowania w statucie szkoły materii, o której nie wspomniał ustawodawca. Warunkiem koniecznym możliwości tworzenia w statucie takich norm samoistnych jest spełnienie wymogu, by były one ściśle związane z celem działania szkoły i mieściły się w granicach tego celu, zwłaszcza jeśli chodzi o normy nakładające obowiązki na uczniów¹¹.

Takie spojrzenie na statut szkoły wymaga jednak daleko posuniętej ostrożności. Trzeba bowiem zważyć, że egzemplifikacja zawarta w art. 98 u.p.o. jest nader głęboka i wyczerpująca, co już znacząco zawęża możliwość stanowienia w statucie norm samoistnych. Po drugie warto dostrzec, że statut, który zawierał będzie tylko elementy wskazane w art. 98 u.p.o., będzie statutem zgodnym z prawem i wystarczającym, a zarazem statutem nadmiernie nieobszernym i nieprzeregulowanym, co na pewno uznać będzie można za jego zaletę.

---

⁹ Tak też: P. Lisowski, *Prawo zakładowe – in rebus angustis? (Wybrane problemy administracyjnoprawne)*, „Przegląd Prawa i Administracji” 2015, t. 100, s. 211.

¹⁰ Por. M. Wiącek [w:] *Konstytucja RP...*, art. 93.

¹¹ Tak: R. Raszevska-Skałicka, *Miejsce statutu...*, s. 267.

Co jednak najważniejsze, taki „statut minimalny” będzie wolny od występującej w statutach wielu szkół z częstotliwością większą niż niepokojąca usterki – a mianowicie nie będzie regulował materii, która w żadnym względzie nie będzie mogła być uznana za materię statutową (bo będzie to np. materia regulowana już kompleksowo przez prawo powszechnie obowiązujące lub materia zastrzeżona do uregulowania w konkretnych aktach prawnych).

Jeśli więc w konsekwencji powyższego dokona się oceny tego, co materią statutową jest, a co nią nie jest i być nie może, to wyjść powinno nam, że możliwy do normowania zakres materii statutowej niemalże pokrywa się z zakresem koniecznym do uregulowania w statucie szkoły, a określonym w art. 98 u.p.o. i że w praktyce trudno będzie kreować w statucie szkoły normy samoistne mieszczące się w zakresie materii statutowej.

3. Uzmysłowienie sobie tego jest szalenie istotne i pozwala spojrzeć na statut szkoły właściwie – jako na akt prawa zakładowego, którego normy mają szczególny charakter i stanowione są w konkretnym celu, a co najważniejsze, że muszą być zgodne z przepisami prawa powszechnie obowiązującego¹². To końcowe stwierdzenie jest tyleż trywialne, co warte do wyakcentowania. Bolączką bowiem statutow szkolnych jest ich niezgodność z prawem. Ta niezgodność może przybierać różne formy i różny może być stopień natężenia bezprawności przepisów statutowych.

Jedną z takich form jest umieszczanie w statucie szkoły przepisów, które są powieleniem regulacji w danym zakresie już istniejących w aktach prawa powszechnie obowiązującego. W praktyce sprowadza się to najczęściej do umieszczenia w statucie przepisów ustaw lub rozporządzeń. Wskazać należy, że takie postępowanie jest nieuprawnione. Statut szkoły nie może regulować materii unormowanej w aktach prawa powszechnie obowiązującego, prowadzić to będzie bowiem do niezgodności z prawem przepisów statutu, a co (jak już wskazano) jest zabronione. Trzeba zaznaczyć, że niezgodność tak wprowadzanych regulacji do statutu (tj. kopiowanych z innych aktów normatywnych o randze prawa powszechnie obowiązującego) wynikać będzie z wkroczenia przez statut w materię zastrzeżoną dla prawa powszechnie obowiązującego oraz przez pośrednią modyfikację tych norm ustawowych wskutek umieszczenia ich w nieswoistym dla nich kontekście aktu prawa wewnętrznego (co wpłynie bezspornie na ich wykładnię). Szczególnie jest to widoczne, gdy w statucie zamieszczony zostanie tylko pewien wycinek regulacji z prawa powszechnie obowiązującego – z istoty rzeczy prowadzić będzie to do błędnego stosowania owych regulacji, mimo że ich brzmienie (zarówno w statucie, jak i w akcie prawa powszechnie obowiązującego) będzie takie samo.

---

¹² Por. J. Zimmermann, *Prawo...*, s. 135.

Kwalifikowaną formą omawianego tu naruszenia jest częściowe tylko skopiowanie do statutu szkoły regulacji z prawa powszechnie obowiązującego i dodatkowe jej zmodyfikowanie – w takich sytuacjach mamy do czynienia z rażącym naruszeniem prawa.

Tytułem przykładu wyżej opisanego zjawiska warto wskazać na często pojawiające się w statutach regulacje określające zasady odpowiedzialności uczniów za wyrządzone przez nich szkody (mimo że kwestia ta kompleksowo jest uregulowana w ustawach, głównie w Kodeksie cywilnym). W statutach np. stanowi się (zgodnie z brzmieniem art. 426 k.c.), że małoletni do lat trzynastu nie ponosi odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę, jednocześnie stwierdzając, że odpowiedzialność w takich sytuacjach ponoszą rodzice małoletniego, mimo że na gruncie Kodeksu cywilnego zazwyczaj to nie oni będą ponosić taką odpowiedzialność (osoby odpowiedzialne ustalić należy w takich sytuacjach w oparciu o art. 427 k.c.); stanowi się też, np. że uczniowie pełnoletni muszą zawsze naprawić wyrządzoną przez siebie szkodę w mieniu szkoły, nie uwzględniając przy tym choćby możliwości zaistnienia okoliczności związanych z działaniem w stanie wyższej konieczności czy w stanie niepoczytalności, które zgodnie z Kodeksem cywilnym wyłączyłyby odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę. Powyższe plastycznie pokazuje, dlaczego statut szkoły nie powinien wchodzić w materię ustawową, czy szerzej: pozastatutową i do jakich konsekwencji takie działanie może prowadzić.

Na marginesie należy jeszcze wskazać, że przepisywanie do statutu przepisów prawa powszechnie obowiązującego jest po prostu całkowicie zbyteczne – przepisy te i tak przecież obowiązują. Jest to też zabieg niepraktyczny i nieporęczny, bo zaburza przejrzystość statutu, utrudniając jego zrozumienie czy zapoznanie się z nim w ogóle. Takie stanowienie prawa nie odpowiada również zasadom przyzwoitej legislacji¹³.

Innym przejawem bezprawności przepisów statutowych jest zamieszczanie w nich przepisów, które nie mogą znaleźć się w akcie normatywnym o charakterze wewnętrznie obowiązującym. Szczególnie niebezpieczne w tym zakresie jest stanowienie przepisów normujących obowiązki uczniów, bowiem ograniczają one ich konstytucyjne prawa i wolności, które mogą być ograniczane tylko w ustawie i przy nienaruszeniu klauzul limitacyjnych (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP).

---

¹³ Powtarzanie przepisów aktów wyższego rzędu w aktach niższego rzędu nie powinno mieć miejsca. Zob. § 137 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (t.j. Dz.U. z 2016, poz. 283).

Na mocy art. 98 ust. 1 pkt 17 i art. 99 ustawy Prawo oświatowe obowiązki uczniów określa się w statucie szkoły. *Minimum minimorum* tych obowiązków wylicza art. 99 ustawy Prawo oświatowe, a w doktrynie wskazuje się, że zamieszczony w tym przepisie katalog ma charakter otwarty¹⁴, a co za tym idzie – że w statucie można byłoby zawrzeć również inne obowiązki niż te wskazane w ustawie. Moim zdaniem taka wykładnia art. 99 ustawy Prawo oświatowe jest dopuszczalna, ale tylko przy uwzględnieniu tego, że statut szkoły to akt prawa wewnętrznie obowiązującego, a przepisy w nim zawarte powinny być celowościowo i funkcjonalnie związane z charakterem szkoły jako zakładu administracyjnego świadczącego usługi publiczne. Wymóg ten stosuje się oczywiście też do przepisów określających obowiązki uczniów. Jeśli przyjmiemy taką optykę, to stwierdzimy, że nie pozostaje nam zbyt szeroki obszar, w którym moglibyśmy stanowić o obowiązkach uczniów wykraczających poza to, co zawarte w art. 99 ustawy Prawo oświatowe.

Wadliwość statutu pod kątem zgodności z prawem wynikać będzie też z nieumieszczenia w nim elementów obligatoryjnych lub umieszczenia ich w sposób niepoprawny. Niepoprawne będzie zawarcie w statucie szkoły delegacji do unormowania materii statutowej w drodze np. regulaminu czy zarządzenia dyrektora szkoły. Umieszczanie w statucie takich upoważnień do wydawania aktów prawa wewnątrzszkolnego, które miałyby regulować materię wskazaną w art. 98 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, jest próbą zniweczenia aspektów gwarancyjnych, które ten przepis statuuje. Zważmy, że art. 98 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe gwarantuje uczniom, że takie kwestie, jak ich prawa i obowiązki, zasady oceniania, kary i nagrody etc. zawarte będą w statucie szkoły, który jest aktem prawnym o szczególnej procedurze nowelizacji, co uniemożliwia szybkie i zaskakujące jego zmiany, a ponadto który jest dokumentem jawnym i co do zasady powszechnie znanym uczniom i nauczycielom. W sytuacji, gdy materia ustawowo określona jako statutowa zaczyna być normowana w aktach wydawanych np. przez dyrektora szkoły, rodzi to poważne ryzyka dla pewności prawa obowiązującego uczniów, jego powszechnej znajomości i w końcu jego zgodności z prawem powszechnie obowiązującym. Niepoprawne będzie też niepełne realizowanie delegacji ustawowej w zakresie materii statutowej – np. nie jest określeniem szczegółowych warunków i sposobu oceniania wewnątrzszkolnego (art. 98 ust. 1 pkt 8 u.p.o.) zamieszczenie w statucie regulacji przepisanych z ustawy o systemie oświaty (art. 44b i n.).

---

¹⁴ M. Pilich [w:] A. Olszewski, M. Pilich, *Prawo oświatowe. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2021, art. 99.

Kończąc już to wyliczenie możliwych przejawów niezgodności statutu szkoły z prawem, wskażę jeszcze na aspekt przepisów samoistnych, które umieszczane są w statucie nie ze względu na wskazanie ustawowe, ale na wolę statutowodawcy (a o dopuszczalności takich przepisów już była mowa). Trzeba tutaj podkreślić, że przepisy takie muszą być celowościowo i funkcjonalnie związane z charakterem szkoły (o czym wyżej już pisałem). W szczególności nie można organom szkoły, przez stanowienie przepisów samoistnych w statucie, nadawać kompetencji władczych, bo to materia zastrzeżona do regulacji prawa powszechnie obowiązującego.

4. Jest jeszcze jeden aspekt, związany już nie ze stanowieniem prawa, ale z jego stosowaniem. Chodzi o nieprzestrzeganie statutu szkoły przez same organy szkoły i nauczycieli. Takie postępowanie może być często wynikiem błędnej konstrukcji statutu szkoły, jego wewnętrznej sprzeczności, zbytniej obszerności etc. To zatem kolejny czynnik, który powinien zachęcać do tworzenia statutów minimalnych i prostych, łatwych do zrozumienia i stosowania.

Natomiast nie można zapominać o tym, że organy szkoły lub nauczyciele mogą celowo i świadomie postępować wbrew statutowi. Szczególnie można zaobserwować to, jeśli przyjrzy się przestrzeganiu przez nauczycieli zasad oceniania. Uznawanie sprawdzianów za kartkówki, by obejść zakaz nadmiarowej liczby sprawdzianów w danym tygodniu (dniu), oddawanie ocenionych prac po terminie, stosowanie nieprzewidzianych statutem form sprawdzania wiedzy, nierespektowanie ulg i przywilejów określonych w statucie (np. tzw. „szczęśliwy numer”, prawo do zwolnienia z oceniania po dłuższej nieobecności) to nie wyjątkowe sytuacje, ale raczej szkolna codzienność – i piszę to jako osoba, która od trzech lat codziennie o takich sytuacjach czyta w mailach napływających do Stowarzyszenia.

5. Powyższy wywód miał dwa cele: po pierwsze zarysować charakter statutu szkoły na gruncie obowiązującego porządku prawnego; po drugie wskazać na najczęstsze przejawy wadliwości statutów szkoły. Jeśli te cele udało się prawidłowo zrealizować, to po lekturze tego tekstu Czytelnik powinien zrozumieć, skąd nasza (autorek i autora tej publikacji) potrzeba, by przedstawić wzór statutu szkoły i odpowiedzieć, jak skonstruować go zgodnie z prawem.

Na koniec jeszcze uwaga. Tekst mój odnosi się do szkół publicznych, a do szkół niepublicznych (czyli prywatnoprawnych zakładów administracyjnych) wyłącznie w zakresie wykonywania przez nie zadań publicznych określonych prawem powszechnie obowiązującym.

WZÓR STATUTU SZKOŁY

STATUT

Szkoły Podstawowej/Liceum Ogólnokształcącego/Technikum/ Szkoły Branżowej nr ... im. ... w ...

Rozdział I Postanowienia ogólne

§ 1. 1. Statut reguluje zadania, strukturę organizacyjną i sposoby działania szkoły podstawowej/liceum ogólnokształcącego/technikum/szkoły branżowej, której nazwa brzmi: ... .

2. Siedzibą szkoły jest ... .

§ 2. Organem prowadzącym ... [nazwa szkoły] jest ... z siedzibą w ... .

§ 3. Ilekcć w statucie jest mowa bez bliższego określenia o:

- 1) szkole – należy przez to rozumieć ... [nazwa szkoły];
- 2) organie prowadzącym – należy przez to rozumieć ...;
- 3) dyrektorze szkoły – należy przez to rozumieć Dyrektora ... [nazwa szkoły];
- 4) nauczycielach – należy przez to rozumieć nauczycielki i nauczycieli ... [nazwa szkoły];
- 5) uczniach – należy przez to rozumieć uczennice i uczniów ... [nazwa szkoły];
- 6) rodzicach – należy przez to rozumieć rodziców i opiekunów prawnych uczennic i uczniów ... [nazwa szkoły];
- 7) radzie pedagogicznej – należy przez to rozumieć Radę Pedagogiczną ... [nazwa szkoły];
- 8) samorządzie uczniowskim – należy przez to rozumieć Samorząd Uczniowski ... [nazwa szkoły];
- 9) radzie szkoły – należy przez to rozumieć Radę Szkoły ... [nazwa szkoły];
- 10) radzie rodziców – należy przez to rozumieć Radę Rodziców ... [nazwa szkoły];
- 11) dzienniku elektronicznym – należy przez to rozumieć ...;
- 12) ustawie – Prawo oświatowe – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.);

- 13) ustawie o systemie oświaty – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1327 ze zm.).

Rozdział II

Cele i zadania szkoły

§ 4. Szkoła realizuje cele i zadania wynikające z przepisów prawa, w szczególności z ustawy – Prawo oświatowe i ustawy o systemie oświaty.

§ 5. Szkoła w szczególności realizuje poniższe cele:

- 1) edukacja, w tym kształcenie i wychowanie uczniów, w tym udzielanie im pomocy psychologiczno-pedagogicznej i organizowanie opieki nad uczniami z niepełnosprawnościami;
- 2) kształtowanie i rozwijanie wśród uczniów kompetencji wspierających wszechstronny rozwój człowieka i zapewniających przygotowanie do życia we współczesnym świecie;
- 3) upowszechnianie wśród uczniów wiedzy z zakresu edukacji ekologicznej (w tym klimatycznej), prawnej i seksualnej;
- 4) kształtowanie wśród uczniów postaw prodemokratycznych oraz zachęcanie ich do brania aktywnego udziału w życiu społeczno-politycznym państwa i regionu;
- 5) umożliwianie uczniom podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej;
- 6) upowszechnianie oraz wdrażanie wiedzy o zasadach bezpieczeństwa oraz promowaniu ochrony zdrowia i jego wzmocnieniu w znaczeniu fizycznym i psychicznym.

§ 6. Cele, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, szkoła realizuje w szczególności poprzez następujące zadania:

- 1) organizację obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych;
- 2) tworzenie warunków do bezpiecznego i wszechstronnego rozwoju każdego ucznia;
- 3) stosowanie metod wspierających efektywne uczenie się;

- 4) kształtowanie wśród uczniów umiejętności w zakresie: komunikacji interpersonalnej, współpracy, radzenia sobie z trudnymi emocjami, planowania własnego rozwoju, ponoszenia odpowiedzialności za swoje decyzje i wybory;
- 5) nauczanie i pracę oparte na podmiotowości każdego członka społeczności szkolnej;
- 6) organizowanie wycieczek, spotkań i wydarzeń;
- 7) współpracę z organizacjami pozarządowymi, samorządowymi, rządowymi i innymi, w tym zrzeszeniami nieformalnymi;
- 8) opracowywanie i wdrażanie programu wychowawczo-profilaktycznego.

Rozdział III **Organy szkoły**

§ 7. Organami szkoły są:

- 1) dyrektor,
- 2) rada szkoły,
- 3) samorząd uczniowski,
- 4) rada pedagogiczna,
- 5) rada rodziców.

§ 8. Dyrektor szkoły realizuje zadania wynikające z przepisów prawa oraz w szczególności:

- 1) lideruje, wspierając uczenie się i wszechstronny rozwój uczniów, pracę nauczycieli oraz pozostałych pracowników szkoły;
- 2) dba o bezpieczeństwo uczniów, nauczycieli oraz pozostałych pracowników szkoły;
- 3) prowadzi ewaluacje wewnętrzne, analizuje ich wyniki i wdraża formułowane na ich podstawie wnioski;
- 4) nadzoruje realizację celów i zadań szkoły, o których mowa w rozdziale II;
- 5) publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej szkoły w formie ogólnodostępnej ujednolicone teksty statutu szkoły, regulaminu rady szkoły, regulaminu samorządu uczniowskiego, regulaminu rady rodziców, regulaminu rady pedagogicznej.

§ 9. 1. Rada szkoły liczy 9 członków – po 3 przedstawicieli uczniów, rodziców i nauczycieli.

2. Kadencja rady szkoły rozpoczyna się 1 września i trwa 3 lata.

3. Wybory do rady szkoły odbywają się co roku w pierwszej połowie czerwca. W wyborach tych dokonuje się wymiany 1/3 składu rady – po 1 przedstawicielu uczniów, rodziców i nauczycieli, którego kadencja właśnie upływa.

4. Wybór członków rady szkoły odbywa się w zwykłą większość głosów, w głosowaniu tajnym i równym, które trwa 3 dni. Pozostałe kwestie związane z wyborami do rady szkoły określa jej regulamin.

5. Czynne prawo wyborcze w wyborach:

- 1) ucznia będącego członkiem rady szkoły posiadają wszyscy uczniowie;
- 2) rodzica będącego członkiem rady szkoły posiadają wszyscy rodzice;
- 3) nauczyciela będącego członkiem rady szkoły posiadają wszyscy nauczyciele.

6. Rada szkoły realizuje zadania wynikające z przepisów prawa oraz w szczególności:

- 1) współtworzy dogodne warunki nauki i wszechstronnego rozwoju uczniom oraz pracy nauczycielom;
- 2) formułuje wnioski z ewaluacji;
- 3) wspiera szkołę w wywiązywaniu się przez nią ze statutowych obowiązków;
- 4) opiniuje udział podmiotów zewnętrznych w realizacji zadań statutowych szkoły.

§ 10. 1. Samorząd uczniowski realizuje kompetencje wynikające z przepisów prawa oraz w szczególności:

- 1) współtworzy dogodne warunki uczenia się uczniom;
- 2) proponuje rozwiązania mające na celu poprawę jakości pracy szkoły;
- 3) przeprowadza wybory do samorządu uczniowskiego;
- 4) wybiera opiekuna samorządu uczniowskiego.

2. Samorząd uczniowski działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.

3. Opiekę nad działaniami samorządu uczniowskiego sprawuje opiekun samorządu uczniowskiego.

§ 11. Rada pedagogiczna realizuje zadania wynikające z przepisów prawa oraz w szczególności:

- 1) współtworzy dogodne warunki uczenia się i wszechstronnego rozwoju uczniom i pracy nauczycielom;
- 2) wspiera rzetelną realizację programów nauczania opartą o formułowanie wymagań edukacyjnych dostosowanych do potrzeb i możliwości ucznia.

§ 12. Rada rodziców realizuje zadania i kompetencje wynikające z przepisów prawa oraz w szczególności:

- 1) współtworzy dogodne warunki nauki i wszechstronnego rozwoju uczniom i pracy nauczycielom;
- 2) wyraża opinie i wnioskuje do dyrektora szkoły i organu prowadzącego we wszystkich sprawach związanych z działalnością szkoły.

§ 13. 1. Organy, o których mowa w § 7, współdziałają ze sobą poprzez bieżące informowanie pozostałych organów o swojej działalności i jej planowanych kierunkach.

2. Poszczególne organy mogą zgłaszać pozostałym organom swoje wnioski i uwagi co do prowadzonej przez nich działalności. Organ powinien ustosunkować się do zgłoszonych uwag bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu 14 dni.

3. Organy mogą organizować wspólne narady i konsultacje.

4. Koordynowaniem współpracy organów zajmuje się dyrektor szkoły.

§ 14. 1. Spory pomiędzy organami rozwiązuje dyrektor szkoły, o ile nie jest stroną sporu.

2. Spory, w których stroną jest dyrektor szkoły, rozwiązuje rada szkoły, o ile nie zostaną naruszone w ten sposób kompetencje innych właściwych organów.

3. Organ odpowiedzialny za rozwiązanie sporu powinien dążyć do tego, by organy pozostające w sporze porozumiały się między sobą w drodze mediacji, a gdy to nie jest możliwe, powinien rozstrzygnąć spór przy zachowaniu dalece idącej bezstronności i obiektywności, a także z uwzględnieniem interesów organów pozostających w sporze.

Rozdział IV

Organizacja pracy szkoły

§ 15. Podstawę organizacji pracy szkoły w danym roku szkolnym stanowią:

- 1) arkusz organizacji szkoły;
- 2) plan finansowy szkoły;
- 3) plan pracy szkoły;
- 4) tygodniowy rozkład zajęć;
- 5) przydział czynności poszczególnym nauczycielom i pozostałym pracownikom.

§ 16. Działalność edukacyjna szkoły jest określana przez:

- 1) szkolny zestaw programów nauczania oraz podręczników (z tym, że dobór podręczników nie jest obowiązkowy), który uwzględniając wymiar wychowawczy, obejmuje całość działań szkoły z punktu widzenia dydaktycznego;
- 2) program wychowawczo-profilaktyczny, który opisuje w sposób całościowy wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym, realizowane przez wszystkich nauczycieli.

§ 17. Szkoła prowadzi działalność dydaktyczno-wychowawczą poprzez organizację:

- 1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
- 2) dodatkowych zajęć edukacyjnych:
  - a) ...,
  - b) ...;
- 3) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów z niepełnosprawnościami;

- 4) zajęć prowadzonych w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych;
- 5) zajęć prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 6) zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia i uczniów, w szczególności w celu kształtowania ich aktywności i kreatywności;
- 7) zajęć z doradztwa zawodowego;
- 8) zajęć etyki i religii;
- 9) zajęć wychowania do życia w rodzinie.

§ 18. 1. W szkole działają:

- 1) oddziały ogólnodostępne;
- 2) oddziały o odrębnym charakterze:
  - a) ...,
  - b) ...;
- 3) oddziały sportowe.

2. Oddziały, o których mowa w ust. 1, są organizowane i funkcjonują zgodnie z odrębnymi przepisami ich dotyczącymi.

§ 19. 1. Szkoła zapewnia możliwość funkcjonowania wolontariatu uczniów przez cały rok szkolny.

2. Szkoła wspiera działania podejmowane w ramach wolontariatu w szczególności poprzez:

- 1) informowanie za pośrednictwem nauczycieli wychowawców o działaniach możliwych do podjęcia w ramach wolontariatu oraz inspirowanie do nich;
- 2) udzielanie pomocy merytorycznej uczniom zaangażowanym w wolontariat;
- 3) wyznaczanie przez dyrektora szkoły nauczyciela sprawującego opiekę nad danymi działaniami w ramach wolontariatu – na wniosek zainteresowanych uczniów;
- 4) udostępnianie (w miarę możliwości) pomieszczeń szkolnych na działania prowadzone przez uczniów w ramach wolontariatu.

§ 20. W szkole udziela się opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych jest potrzebne i wsparcie poprzez:

- 1) ...;
- 2) ...;
- 3) ... .

§ 21. 1. Szkoła współdziała z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży według bieżącego zapotrzebowania zgłaszanego przez organy szkoły, nauczycieli, rodziców lub uczniów.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, koordynuje dyrektor szkoły.

§ 22. Szkoła na bieżąco współdziała również z rodzicami w zakresie nauczania, wychowania, opieki i profilaktyki w szczególności poprzez: stały kontakt z rodzicami, zebrania rodziców, konsultacje dla rodziców.

§ 23. Szkoła współdziała ze stowarzyszeniami lub innymi organizacjami w zakresie działalności innowacyjnej według bieżącego zainteresowania i potrzeb uczniów i nauczycieli.

Rozdział V

Organizacja zajęć edukacyjnych

§ 24. 1. Zajęcia edukacyjne odbywają się zgodnie z odrębnymi przepisami dotyczącymi organizacji roku szkolnego.

2. Zajęcia edukacyjne odbywają się od poniedziałku do piątku i realizowane są w formie stacjonarnej, chyba że z odrębnych przepisów wynika obowiązek realizacji zajęć edukacyjnych za pomocą metod i technik porozumiewania się na odległość (nauczanie zdalne). Zasady nauczania zdalnego, w tym wykorzystywane narzędzia i zasady BHP, określi w zarządzeniu dyrektor szkoły – z tym, że zarządzenie to nie może naruszać przepisów niniejszego statutu.

3. Zajęcia edukacyjne odbywają się w salach lekcyjnych, pracowniach i w sali gimnastycznej (z wyłączeniem zajęć prowadzonych w nauczaniu zdalnym).

4. Zajęcia edukacyjne mogą się też odbywać w innych miejscach, niż wskazano w ust. 2, w szczególności w placówkach kulturalno-oświatowych, na otwartych boiskach i placach, w parkach, w specjalnych pomieszczeniach przystosowanych do organizacji w nich konkretnych zajęć edukacyjnych.

§ 25. 1. Rok szkolny dzieli się na dwa półrocza. Pierwsze półrocze zaczyna się z początkiem nowego roku szkolnego i trwa do ostatniego dnia stycznia. Drugie półrocze rozpoczyna się z pierwszym dniem lutego i kończy z dniem zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych.

2. Klasyfikacji śródrocznej dokonuje się w ostatnim tygodniu I półrocza.

§ 26. 1. Nauczyciele prowadzą dokumentację zajęć edukacyjnych zgodnie z odrębnymi przepisami.

2. Nauczyciele są zobowiązani do odnotowywania we właściwej dokumentacji spóźnień uczniów na dane zajęcia – poprzez określenie za pomocą cyfry wymiaru minutowego spóźnienia.

Rozdział VI

Organizacja wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego

§ 27. W szkole działa wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego, którego koordynowaniem zajmuje się ...

§ 28. W ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego szkoła:

- 1) ...;
- 2) ...;
- 3) ... .

Rozdział VII

Organizacja biblioteki, świetlicy i internatu

§ 29. 1. W szkole działa biblioteka. Bibliotekę prowadzi nauczyciel bibliotekarz.

2. [w tym ustępie i kolejnych należy umieścić organizację pracy biblioteki].

3. Biblioteka współpracuje z uczniami, nauczycielami i rodzicami oraz innymi bibliotekami poprzez:

- 1) ...;
- 2) ...;
- 3) ... .

§ 30. 1. W szkole działa świetlica.

2. Świetlicę prowadzą wychowawcy świetlicy.

3. Świetlica działa od poniedziałku do piątku (za wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy).

4. Świetlica zapewnia uczniom:

- 1) ...;
- 2) ...;
- 3) ... .

Rozdział VIII

Zakres zadań nauczycieli i innych pracowników szkoły

§ 31. 1. W szkole zatrudnia się nauczycieli, wychowawców oraz stosownie do potrzeb: nauczyciela wspomagającego, asystenta lub pomoc nauczyciela, specjalistów, a także innych pracowników, w tym pracowników administracyjnych i obsługi.

2. Zasady zatrudniania nauczycieli, specjalistów i innych pracowników, o których mowa w ust.1, określają odrębne przepisy.

3. Kwalifikacje nauczycieli, specjalistów i innych pracowników, o których mowa w ust.1, oraz zasady ich wynagradzania określają odrębne przepisy.

§ 32. 1. Nauczyciele wykonują swoje zadania wynikające z przepisów prawa, niniejszego statutu oraz innych dokumentów obowiązujących w szkole.

2. Do zadań nauczyciela należy w szczególności:

- 1) realizacja podstawy programowej wraz z wymaganiami edukacyjnymi dostosowanymi do potrzeb i możliwości ucznia;
- 2) realizacja programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły;
- 3) dbałość o bezpieczeństwo uczniów i higieniczne warunki nauki;
- 4) stosowanie w pracy metod zapewniających efektywną naukę i efektywny rozwój uczniów oraz stałe doskonalenie się w tym zakresie.

3. Do zadań nauczyciela wychowawcy należy w szczególności:

- 1) planowanie pracy wychowawczej w oparciu o program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i indywidualne potrzeby uczniów;
- 2) realizacja zadań wynikających z programu pracy wychowawczej;
- 3) prowadzenie zajęć w ramach godzin z wychowawcą zgodnie z potrzebami uczniów danego oddziału;
- 4) dbałość o warunki efektywnego uczenia się i rozwoju uczniów;
- 5) stwarzanie warunków do budowania dobrych relacji na linii uczeń – nauczyciel – rodzic.

4. Do zadań nauczyciela bibliotekarza należy w szczególności:

- 1) dbałość o stan księgozbioru;
- 2) propagowanie czytelnictwa wśród uczniów;
- 3) wdrażanie uczniów do samodzielnego, aktywnego poszukiwania informacji, jej oceny i użyteczności.

§ 33. 1. W szkole zatrudnia się ponadto: ... (pedagoga/psychologa/wychowawcę świetlicy), którzy wykonują swoje zadania wynikające z przepisów prawa, niniejszego statutu oraz innych dokumentów obowiązujących w szkole.

2. Do zadań ... należy w szczególności:

- 1) ...,
- 2) ...;

3. Do zadań ... należy w szczególności:

- 1) ...,
- 2) ... .

Rozdział IX

Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego uczniów

§ 34. 1. Nauczyciele na pierwszych zajęciach w danym roku szkolnym formułują wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez uczniów poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych.

2. Formułowanie wymagań edukacyjnych odbywa się poprzez:

- 1) przygotowanie przez nauczyciela Ogólnych Wymagań Edukacyjnych na poszczególne oceny;
- 2) skonstruowanie przez ucznia, we współpracy z nauczycielem, Planu Procesu Uczenia Się.

3. Ogólne Wymagania Edukacyjne na poszczególne oceny powinny uwzględniać:

- 1) niezbędny do opanowania minimalny zakres wiedzy i umiejętności;
- 2) stopień rozumienia materiału naukowego;
- 3) stopień opanowania umiejętności stosowania wiedzy w praktyce;
- 4) stopień opanowania umiejętności integrowania wiedzy, również międzyprzedmiotowo.
- 5) stopień opanowania umiejętności organizacji pracy i współpracy;
- 6) stopień opanowania umiejętności i efekty pracy w oparciu o informację zwrotną oraz naprowadzającą;

- 7) stopień realizacji Planu Procesu Uczenia Się, w tym w szczególności stopień postępu w procesie uczenia się i rozwoju.

4. Plan Procesu Uczenia Się to skonkretyzowane i zindywidualizowane w odniesieniu do każdego ucznia Ogólne Wymagania Edukacyjne.

5. Planu Procesu Uczenia Się określa:

- 1) cele i zadania, które uczeń zamierza zrealizować w danym roku szkolnym;
- 2) sposoby osiągnięcia zakładanych celów i zadań;
- 3) sposoby opracowania i prezentowania wiedzy;
- 4) efekty realizacji Planu Procesu Uczenia Się, w tym w szczególności zakładaną śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną;
- 5) oczekiwania ucznia w zakresie pomocy uczniowskiej i wsparcia nauczyciela.

6. Plan Procesu Uczenia Się i skonkretyzowane w nim wymagania edukacyjne na poszczególne oceny powinny być dostosowane do zdolności, możliwości, zainteresowań oraz stanu psychofizycznego ucznia.

§ 35. Ocenę zachowania ucznia ustala się w oparciu o następujące kryteria:

- 1) organizacja własnego procesu uczenia się (np. planowanie pracy, wypracowanie własnych metod uczenia się, umiejętność udzielania i korzystania z pomocy/wsparcia);
- 2) przynależność do szkolnej wspólnoty (np. angażowanie się w akcje organizowane w szkole, znajomość tradycji szkoły i jej symboli, szacunek do rówieśników i pracowników szkoły, dbałość o komunikację z rówieśnikami i dorosłymi opartą na szacunku);
- 3) dbałość o zdrowie i bezpieczeństwo (postawa prozdrowotna, proekologiczna, bezpieczne zachowania podczas lekcji, przerw, innych sytuacji szkolnych i pozaszkolnych np. wycieczek).

§ 36. 1. Ocenianie bieżące jest realizowanym przez nauczycieli procesem docenienia starań oraz wyrażania uznania dla osiągnięć ucznia.

2. Ocenianie bieżące realizowane jest za pomocą:

- 1) oceny słownej – odnoszenia się do działań i osiągnięć ucznia oraz jego zachowania i trudności w procesie uczenia się;
- 2) oceny wspierającej – odnoszenia się do działań i osiągnięć ucznia w aspekcie doceniania poprawnych rozwiązań oraz udzielania jemu pomocy i wsparcia w poszukiwaniu powodów niepowodzeń i niwelowaniu ich;
- 3) oceny kształtującej – wypracowywania warunków wspierających efektywne uczenie się i pracę nad sobą ucznia i wspieraniu ucznia w planowaniu jego nauki.

3. W ramach oceniania bieżącego uczeń jest wspierany i informowany o postępach w procesie rozwoju intelektualnego, fizycznego, społecznego i emocjonalnego przez cały rok szkolny.

§ 37. 1. W ramach oceniania bieżącego uczeń dokumentuje swój proces uczenia się.

2. Dokumentacja ta zawiera odnotowanie pracy z błędem i bieżące informacje dotyczące postępów w procesie uczenia się.

3. Szczegółowy sposób tej dokumentacji określa nauczyciel we współpracy z uczniami na pierwszych zajęciach w danym roku szkolnym.

§ 38. Oceny bieżące oraz klasyfikacyjne są uzasadniane przez nauczyciela ustnie zawsze przed ustaleniem oceny. Na wniosek ucznia lub rodzica uzasadnienie to powinno być sporządzone w formie pisemnej lub elektronicznej.

§ 39. 1. Sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia oraz dokumentacja, o której mowa w § 37, są udostępniane na bieżąco uczniowi i jego rodzicom.

2. Pozostała dokumentacja dotycząca oceniania ucznia jest udostępniana do wglądu uczniowi i jego rodzicom przez nauczyciela na terenie szkoły w terminie dogodnym dla każdej ze stron i ustalonym przez nauczyciela lub dyrektora szkoły.

§ 40. 1. Na dwa tygodnie przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej nauczyciele oraz wychowawca oddziału informują ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania.

2. Oprzewidywanej negatywnej rocznej ocenie klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych należy poinformować na trzy tygodnie przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej.

3. Informację, o której mowa w ust. 1 i 2, przekazuje się pisemnie lub za pomocą dziennika elektronicznego.

§ 41. 1. Śródroczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych oraz śródroczną ocenę klasyfikacyjną zachowania ustala się na dzień przed śródrocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej.

2. Roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych oraz roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania ustala się na dzień przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej.

§ 42. 1. Ustalenie śródrocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych odbywa się przy współpracy nauczyciela z uczniem i opiera się na:

- 1) dokonywanej przez ucznia samoocenie osiągniętych efektów kształcenia i stopnia realizacji Planu Procesu Uczenia Się;
- 2) dokonywanej przez nauczyciela ocenie osiągniętych przez ucznia efektów kształcenia i stopnia realizacji przez niego Planu Procesu Uczenia Się.

2. Ustalenie śródrocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania odbywa się przy współpracy nauczyciela z uczniem i opiera się na: ocenie wychowawcy, samoocenie ucznia oraz otrzymanych od pozostałych nauczycieli i uczniów danego oddziału informacjach zwrotnych dotyczących zachowania ocenianego ucznia – z tym że do ustalenia oceny konieczne jest posiadanie co najmniej dwóch informacji zwrotnych od pozostałych nauczycieli i co najmniej dwóch informacji zwrotnych uczniów danego oddziału.

3. Śródroczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych oraz śródroczna ocena klasyfikacyjna zachowania są ocenami opisowymi.

§ 43. 1. Ustalenie rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych odbywa się według zasad określonych w § 41 ust. 1. Ustalenie rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania odbywa się według zasad określonych w § 41 ust. 2.

2. Roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych oraz roczna ocena klasyfikacyjna zachowania są ustalane według skali określonej we właściwych przepisach, a w klasach I-III szkoły podstawowej są to oceny opisowe.

§ 44. Ustalenie śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych odbywa się bez odnoszenia się do efektów uczenia się osiągniętych przez pozostałych uczniów i stopnia realizacji przez nich Planu Procesu Uczenia Się.

§ 45. 1. Ustalona roczna ocena klasyfikacyjna nie może być niższa, niż ocena przewidywana, o której mowa w § 40 ust. 1 i 2.

2. Otrzymanie wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych jest możliwe dla każdego ucznia, który wyrazi taką chęć i odbywa się w drodze rozmowy ucznia z nauczycielem nad poziomem spełnienia przez ucznia kryteriów na ocenę proponowaną i wyższą, która może być uzupełniona wykonaniem przez ucznia wskazanych przez nauczyciela zadań.

§ 46. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do ustalania końcowych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych oraz końcowych ocen klasyfikacyjnych zachowania.

Rozdział X

Prawa i obowiązki uczniów. Nagrody i kary

§ 47. Uczniowie mają w szczególności prawo do:

- 1) rzetelnego procesu dydaktyczno-wychowawczego opartego na budowaniu podmiotowych relacji z nauczycielem, którego zasadami są:
  - a) możliwość zadawania przez ucznia pytań,
  - b) przekonanie, że celem uczenia się jest sukces każdego ucznia, a nie oceny i rywalizacja,
  - c) możliwość skorzystania z pomocy nauczyciela i pomocy koleżeńskiej,
  - d) efektywne wykorzystanie czasu lekcji,
  - e) stosowanie wspierających metod uczenia się,
  - f) uczenie się na błędach,
  - g) brak obowiązkowych prac domowych,
  - h) oczekiwanie postępu a nie perfekcji,
  - i) współpraca w zaufaniu i współodpowiedzialności, w oparciu o szczerść i wzajemny szacunek,
  - j) komunikacja, dobre relacje i przyjazna atmosfera;

- 2) dokonywania wyboru co do liczby i stopnia trudności wykonywanych zadań, podejmowanych przedsięwzięć, także w obszarze zachowania (praca nad sobą);
- 3) spotkań trójstronnych uczeń – nauczyciel – rodzic, które mają wspierać ucznia w rozwiązywaniu problemów i pokonywaniu trudności;
- 4) korzystania z bazy dydaktyczno-naukowej i zaplecza socjalnego szkoły, w szczególności z biblioteki, świetlicy, pracowni, szatni, stołówki.

§ 48. 1. Dyrektor szkoły niezwłocznie podejmuje niezbędne działania w przypadku powzięcia informacji o naruszeniu praw uczniów, a w szczególności:

- 1) przeprowadza postępowanie wyjaśniające, które ma na celu m. in. ustalenie podmiotów odpowiedzialnych za naruszenie oraz przyczyny i skutki tego naruszenia;
- 2) zapewnia wsparcie uczniowi, którego prawa zostały naruszone;
- 3) dąży do wyeliminowania skutków naruszenia.

2. Każdy uczeń, którego prawo zostało naruszone, ma prawo złożyć skargę do dyrektora szkoły. Jeśli naruszenia prawa dopuścił się dyrektor szkoły, przysługuje prawo złożenia skargi do rady szkoły.

4. Organ rozpatrujący skargę zobowiązany jest do jej rzetelnego rozpatrzenia w możliwie najkrótszym terminie, jednak nie dłuższym niż 14 dni. Jeśli dotrzymanie tego terminu nie jest możliwe z powodów wynikających ze stopnia złożoności sprawy lub okoliczności niezależnych od organu, organ może wydłużyć termin do rozpatrzenia sprawy, informując o tym składającego skargę oraz podając powód wydłużenia terminu.

5. Organ rozpatrujący skargę zobowiązany jest dołożyć wszelkich starań, aby strona składająca skargę nie poniosła negatywnych konsekwencji związanych ze złożeniem skargi, w szczególności zapewnić, aby fakt złożenia skargi nie został ujawniony bez zgody skarżącego, chyba że co innego wynika z przepisów prawa powszechnie obowiązującego oraz zapewnić stronie skarżącej anonimowość, chyba że ujawnienie tożsamości skarżącego jest niezbędnie konieczne do rozpatrzenia skargi i wyeliminowania naruszeń praw ucznia.

§ 49. Uczniowie są zobowiązani do:

- 1) udziału w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych i zadeklarowanych przez nich dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
- 2) systematycznego i punktualnego uczęszczania na zajęcia, o których mowa w pkt 1;
- 3) przebywania w czasie trwania zajęć edukacyjnych i przerw między nimi na terenie szkoły pod nadzorem nauczycieli, chyba że zajęcia odbywają się poza terenem szkoły - o ile nie uzyskali pełnoletności.

§ 50. 1. Uczniowie są zobowiązani do przestrzegania obowiązków w zakresie zachowania podczas zajęć edukacyjnych określonych w niniejszym paragrafie.

2. W trakcie zajęć uczniowie są zobowiązani do przestrzegania poleceń nauczyciela w zakresie bezpiecznej i higienicznej organizacji pracy.

3. Uczniowie nie mogą podczas zajęć samowolnie opuszczać sali lekcyjnej lub innego miejsca, w którym odbywają się zajęcia.

4. W trakcie zajęć uczniowie powinni przestrzegać zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 51. 1. Uczniowie są zobowiązani do przestrzegania obowiązków w zakresie usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach edukacyjnych określonych w niniejszym paragrafie.

2. Uprawnionymi do złożenia wniosku o usprawiedliwienie nieobecności są: rodzice uczniów niepełnoletnich i uczniowie pełnoletni. Rodzice uczniów pełnoletnich nie są uprawnieni do składania wniosków, o których mowa w zdaniu pierwszym.

3. Wniosek o usprawiedliwienie nieobecności składa się w formie pisemnej lub elektronicznej poprzez moduł wiadomości dziennika elektronicznego do wychowawcy klasy.

4. Wniosek o usprawiedliwienie nieobecności powinien zawierać wskazanie zajęć edukacyjnych, które są objęte wnioskiem oraz wskazanie powodu każdej nieobecności. Do wniosku można załączyć dowody uprawdopodobniające zaistnienie okoliczności stanowiących powód nieobecności.

5. Wniosek o usprawiedliwienie nieobecności powinien być złożony w terminie 7 dni od dnia, w którym ustała przyczyna nieobecności.

6. Wychowawca klasy rozpatruje wniosek, w szczególności biorąc pod uwagę, czy wskazane we wniosku powody nieobecności uzasadniają nieobecność ucznia na zajęciach edukacyjnych.

7. Wniosek złożony przez podmiot nieuprawniony oraz taki, który nie uzasadnia w sposób dostateczny nieobecności, podlega odrzuceniu. Wniosek złożony po terminie, o którym mowa w ust. 6, może zostać odrzucony. Pozostałe wnioski zostaną uwzględnione i wychowawca usprawiedliwia nieobecność.

8. Na odrzucenie wniosku, o którym mowa w ustępie poprzedzającym, wnioskodawcy służy skarga do dyrektora szkoły, która powinna zostać złożona w terminie 3 dni od dnia odrzucenia wniosku, z zachowaniem wymogów określonych w ust. 3. Skarga powinna być właściwie uzasadniona. Dyrektor, rozpatrując skargę, może ją odrzucić lub uwzględnić, zobowiązując wychowawcę klasy do usprawiedliwienia nieobecności. Decyzja dyrektora jest ostateczna.

§ 52. 1. Uczeń może zostać zwolniony z części zajęć w danym dniu. Do wniosku o zwolnienie ucznia z części zajęć w danym dniu stosuje się odpowiednio przepisy § 51 ust. 2, 3, 4, 6 i 7, z tym że wniosek można złożyć także w formie ustnej i także wobec dyrektora szkoły.

2. Nieobecności ucznia, objęte wnioskiem o zwolnienie z części zajęć w danym dniu, uznaje się za usprawiedliwione.

4. Uczeń pełnoletni, który samowolnie opuścił część zajęć w danym dniu bez dochowania procedury określonej w niniejszym paragrafie, traci prawo do usprawiedliwienia wyników z tego nieobecności.

§ 53. 1. Uczniowie są zobowiązani do przestrzegania obowiązków w zakresie zasad ubierania się na terenie szkoły określonych w niniejszym paragrafie.

2. Uczniowie są obowiązani ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, z zastrzeżeniem, że niedozwolone jest noszenie stroju zawierającego elementy nawołujące do nienawiści, dyskryminujące lub sprzeczne z prawem bądź stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa innych uczniów, nauczycieli lub pracowników szkoły.

3. Na zajęciach wychowania fizycznego uczniów obowiązują strój sportowy oraz obuwie sportowe.

§ 54. 1. Uczniowie są zobowiązani do przestrzegania obowiązków w zakresie przestrzegania warunków wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły określonych w niniejszym paragrafie.

2. Na teren szkoły można wносить telefony komórkowe i inne urządzenia elektroniczne.

3. Na terenie szkoły można korzystać z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych, z zastrzeżeniem, że korzystanie z nich w czasie zajęć edukacyjnych może odbywać się tylko za zgodą nauczyciela lub innej osoby prowadzącej zajęcia.

4. Korzystanie na terenie szkoły z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych powinno odbywać się z poszanowaniem zasad współżycia społecznego, w tym szczególności prawa do prywatności uczniów i nauczycieli i prawa do niezakłóconego przebywania na terenie szkoły.

§ 55. 1. Uczniowie są zobowiązani do przestrzegania obowiązków w zakresie zachowania wobec nauczycielek i nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz pozostałych uczniów określonych w niniejszym paragrafie.

2. Uczniowie zobowiązani są do poszanowania godności każdego członka społeczności szkolnej oraz odnoszenia się do każdego z szacunkiem i w sposób niedyskryminujący.

3. Zabronione jest stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej w stosunku do nauczycielek i nauczycieli, innych pracowników szkoły oraz pozostałych uczniów.

§ 56. 1. Uczeń może zostać skreślony z listy uczniów tylko w przypadku:

- 1) złożenia rezygnacji – przez ucznia pełnoletniego lub rodziców ucznia niepełnoletniego;
- 2) popełnienia umyślnego przestępstwa przeciwko zdrowiu, życiu lub mieniu znacznych rozmiarów, stwierdzonego prawomocnym wyrokiem sądu;
- 3) rażącego i długotrwałego naruszania zasad współżycia społecznego na terenie szkoły, zwłaszcza stosowania przemocy wobec członków społeczności szkolnej – jeśli wcześniej zastosowane środki wychowawcze nie przyniosły skutku.

2. Skreślenia z listy uczniów dokonuje dyrektor szkoły na podstawie uchwały rady pedagogicznej i po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego.

3. W przypadku ucznia objętego obowiązkiem szkolnym, dyrektor szkoły podstawowej może wystąpić w sytuacjach opisanych w ust. 1 pkt 2 i 3 do kuratora oświaty z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej szkoły.

§ 57. 1. Uczeń może zostać nagrodzony za wzorowe wywiązywanie się ze swoich obowiązków szkolnych, wzorową postawę prospołeczną, w tym w szczególności w zaangażowanie w wolontariat i pomoc innym, osiągnięte sukcesy sportowe, naukowe, artystyczne i inne.

2. Rodzaje przyznawanych nagród:

- 1) List Gratulacyjny Dyrektora Szkoły - przyznawany przez dyrektora szkoły
- 2) List Gratulacyjny Rady Pedagogicznej - przyznawany przez radę pedagogiczną
- 3) List Gratulacyjny Wychowawcy Klasy - przyznawany przez wychowawcę klasy

3. Od nagród, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, uczniowi przysługuje odwołanie do dyrektora szkoły w terminie 14 dni. Dyrektor szkoły rozpatruje odwołanie w terminie 7 dni. Decyzja dyrektora szkoły jest ostateczna.

4. Od nagrody, o których mowa w ust. 2 pkt 1, uczniowi przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do dyrektora szkoły w terminie 14 dni. Dyrektor szkoły rozpatruje wniosek w terminie 7 dni. Decyzja dyrektora szkoły jest ostateczna.

§ 58. 1. Uczeń za nieprzestrzeganie przepisów statutu szkoły może zostać ukarany:

- 1) naganą dyrektora szkoły,
- 2) naganą rady pedagogicznej,
- 3) naganą wychowawcy klasy.

2. Od kar, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, uczniowi przysługuje odwołanie do dyrektora szkoły w terminie 14 dni. Dyrektor szkoły rozpatruje odwołanie w terminie 7 dni. Decyzja dyrektora szkoły jest ostateczna.

3. Od kary, o których mowa w ust. 1 pkt 1, uczniowi przysługuje odwołanie do rady szkoły w terminie 14 dni. Rada szkoły rozpatruje odwołanie w terminie 21 dni. Decyzja rady szkoły jest ostateczna.

Rozdział XI

Ceremoniał, sztandar i godło szkoły

§ 59. 1. Szkoła posiada sztandar szkoły/godło szkoły/ceremoniał szkolny.

2. Warunki stosowania sztandaru szkoły, godła szkoły oraz ceremoniału szkolnego są następujące:

- 1) ...;
- 2) ...;
- 3) ... .

§ 60. 1. Szkoła posiada pieczęci:

- 1) ...;
- 2) ...;
- 3) ... .

2. Pieczęci są używane zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 61. 1. Zasady prowadzenia przez szkołę gospodarki finansowej określają odrębne przepisy.

2. Szkoła prowadzi dokumentację swojej działalności i przechowuje ją w archiwum zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 62. Sprawy nieuregulowane w statucie są rozstrzygane w oparciu o obowiązujące i dotyczące tych spraw odrębne przepisy.

Rozdział XII

Przepisy przejściowe

§ 63. 1. Pierwsze wybory do rady szkoły, o których mowa w § 9, powinny odbyć się miesiąc po wejściu w życie statutu.

2. Wybory, o których mowa w ust. 1, przeprowadza się zgodnie z przepisami § 9, z tym że wybiera się:

- 1) 3 członków na roczną kadencję;
- 2) 3 członków na 2-letnią kadencję;
- 3) 3 członków na 3-letnią kadencję.

3. Na poszczególne kadencje, o których mowa w ust. 2, wybiera się po jednym uczniu, rodzicu i nauczycielu.

Rozdział XIII

Przepisy końcowe

§ 64. Wraz z wejściem w życie niniejszego statutu traci moc dotychczasowy statut szkoły.

§ 65. Niniejszy statut wchodzi w życie ...

KOMENTARZ DO WZORU STATUTU SZKOŁY

ZAGADNIENIA WSTĘPNE

Nasz wzór statutu szkoły postanowiliśmy uzupełnić o komentarz, który składa się z dwóch elementów.

Komentarz „prawny” opracował Łukasz Korzeniowski. Komentarz ten wyjaśnia, z jakich przepisów prawa wynikają konkretne regulacje oraz objaśnia, jak rozumieć dane przepisy statutu. Drugim elementem jest komentarz praktyczek, którym zostały opatrzone niektóre przepisy. Komentarz ten pozwala spojrzeć na statut od strony mniej prawnej.

Wzór statutu szkoły oczywiście nie jest wzorem kompletnym. Wymaga uzupełnienia i dostosowania do wymogów konkretnej szkoły. Zapewne nie jest też statutem idealnym, ale jest co najmniej próbą stworzenia dobrego statutu. Ten wzór – mamy nadzieję – stanowi solidną podbudowę pod tworzenie statutu konkretnej szkoły.

ROZDZIAŁ I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1. [nazwa i typ szkoły oraz jej siedziba]

1. Statut reguluje zadania, strukturę organizacyjną i sposoby działania szkoły podstawowej/liceum ogólnokształcącego/technikum/szkoły branżowej, której nazwa brzmi: ... .

2. Siedzibą szkoły jest ... .

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo oświatowe w statucie szkoły należy określić nazwę (w tym imię – jeśli zostało nadane) i typ szkoły oraz jej siedzibę, a w przypadku, gdy szkoła wchodzi w skład zespołu szkół – także nazwę tego zespołu.

II.

Powyższy przepis nie wymaga szerszego komentarza merytorycznego, wskazać należy jedynie, że przy dostosowywaniu tego przepisu do konkretnej szkoły należy pamiętać o prawidłowym określeniu wpierw typu szkoły (szkoła podstawowa, liceum ogólnokształcące itp.), pełnej nazwy szkoły wraz z jej imieniem (jeśli zostało nadane) oraz pełnej nazwy zespołu szkół (jeśli szkoła wchodzi w skład takiego zespołu).

Przykładowy zapis: „Statut reguluje zadania, strukturę organizacyjną i sposoby działania szkoły podstawowej, której nazwa brzmi: Szkoła Podstawowa nr 2 im. Marii Konopnickiej w Zespole Szkół Publicznych nr 7 w Krakowie”.

Określenie siedziby szkoły polega na wskazaniu miejscowości, w której szkoła ma siedzibę, oraz dookreśleniu tegoż przez wskazanie ulicy, numeru budynku i kodu pocztowego.

Przykładowy zapis: „Siedzibą szkoły jest miasto Kraków (ul. Słowackiego 5, 31-159 Kraków)”.

§ 2. [organ prowadzący]

Organem prowadzącym ... [nazwa szkoły] jest ... z siedzibą w ... .

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe w statucie szkoły należy określić nazwę i siedzibę organu prowadzącego szkołę.

W przypadku szkół publicznych, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, ważne jest, by pamiętać, że organem jest gmina czy powiat – a nie np. urząd miasta czy starostwo powiatowe.

Przykładowy zapis: „Organem prowadzącym Szkołę Podstawową nr 2 im. Marii Konopnickiej w Zespole Szkół Publicznych nr 7 w Krakowie jest Gmina Miejska Kraków z siedzibą w Krakowie, Plac Wszystkich Świętych 3-4, 31-004 Kraków.

§ 3. [słownik]

Ilekoć w statucie jest mowa bez bliższego określenia o: (...)

KOMENTARZ

I.

Dobrze jest, aby statut szkoły zawierał wyjaśnienie pojęć w nim używanych. Pomaga to lepiej zrozumieć tekst statutu, a jednocześnie czyni go bardziej przejrzystym, bo odpada nam konieczność każdorazowego dokładnego

wyjaśniania terminów czy przywoływania adresów publikacyjnych ustaw. Zdefiniowane powinny być wszystkie pojęcia niejednoznaczne.

II.

W zaproponowanym przez nas wzorze pamiętaliśmy o feminitywach. Względy czysto pragmatyczne nie pozwoliły nam na to, by używać ich w całym tekście statutu. Z tego powodu feminitywy zdecydowaliśmy się zawrzeć w słowniczku, tak, żeby było wiadomo, że jeśli statut mówi np. o „uczniach”, to chodzi nam o „uczennice i uczniów”.

ROZDZIAŁ II

CELE I ZADANIA SZKOŁY

§ 4. [cele i zadania szkoły]

Szkoła realizuje cele i zadania wynikające z przepisów prawa, w szczególności z ustawy – Prawo oświatowe i ustawy o systemie oświaty.

KOMENTARZ

Komentowany przepis otwiera rozdział poświęcony celom i zadaniom szkoły. Wszystkie przepisy tego rozdziału realizują delegację z art. 98 ust. 1 pkt 3 u.p.o., zgodnie z którym w statucie szkoły należy określić cele i zadania szkoły wynikające z przepisów prawa oraz sposób ich wykonywania, w tym w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizowania opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi, umożliwiania uczniom podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa oraz zasad promocji i ochrony zdrowia.

§ 5. [cele szkoły – rozwinięcie]

Szkoła w szczególności realizuje poniższe cele:

- 1) edukacja, w tym kształcenie i wychowanie uczniów, w tym udzielanie im pomocy psychologiczno-pedagogicznej i organizowanie opieki nad uczniami z niepełnosprawnościami;

- 2) kształtowanie i rozwijanie wśród uczniów kompetencji wspierających wszechstronny rozwój człowieka i zapewniających przygotowanie do życia we współczesnym świecie;
- 3) upowszechnianie wśród uczniów wiedzy z zakresu edukacji ekologicznej (w tym klimatycznej), prawnej i seksualnej;
- 4) kształtowanie wśród uczniów postaw prodemokratycznych oraz zachęcanie ich do brania aktywnego udziału w życiu społeczno-politycznym państwa i regionu;
- 5) umożliwianie uczniom podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej;
- 6) upowszechnianie oraz wdrażanie wiedzy o zasadach bezpieczeństwa oraz promowaniu ochrony zdrowia i jego wzmacnianiu w znaczeniu fizycznym i psychicznym.

KOMENTARZ

Wskazane w omawianym przepisie przykładowe cele szkoły są konkretyzacją czy uszczegółowieniem celów wynikających z przepisów prawa. Cele te mają pokazywać ideę szkoły, jakiej chcemy – nowoczesnej, odpowiadającej na wyzwania współczesnego świata, podmiotowo traktującej ucznia.

Cele szkoły powinny uwzględniać program wychowawczo-profilaktyczny szkoły – dotyczy to szkół dla młodzieży (wynika to z art. 98 ust. 4 u.p.o.).

Komentarz praktyczki – Anna Szulc

Edukacja XXI wieku nie może być pamięciowym przyswajaniem wiedzy ogólnodostępnej i zaliczaniem jej na zasadach „ZZZ” (zakuć, zdać i zapomnieć).

Mówi o tym preambuła podstawy programowej: „Zadaniem szkoły jest łagodne wprowadzenie dziecka w świat wiedzy, przygotowanie do wykonywania obowiązków ucznia oraz wdrażanie do samorozwoju. Szkoła zapewnia bezpieczne warunki oraz przyjazną atmosferę do nauki, uwzględniając indywidualne możliwości i potrzeby edukacyjne ucznia. Najważniejszym celem kształcenia w szkole podstawowej jest dbałość o integralny rozwój” (dla szkół podstawowych) oraz: „Celem kształcenia ogólnego w liceum ogólnokształcącym i technikum jest traktowanie uporządkowanej, systematycznej wiedzy jako podstawy kształtowania umiejętności” (dla szkół ponadpodstawowych).

Współczesny człowiek potrzebuje wiedzy zintegrowanej, która ma zastosowanie i która jest powodem jego rozwoju. Potrzebuje wiedzy, gdzie szukać informacji, jak dokonywać wyborów, a nade wszystko, potrzebuje wiedzy przydatnej w życiu.

§ 6. [zadania szkoły – rozwinięcie]

Cele, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, szkoła realizuje w szczególności poprzez następujące zadania:

- 1) organizację obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych;
- 2) tworzenie warunków do bezpiecznego i wszechstronnego rozwoju każdego ucznia;
- 3) stosowanie metod wspierających efektywne uczenie się;
- 4) kształtowanie wśród uczniów umiejętności w zakresie: komunikacji interpersonalnej, współpracy, radzenia sobie z trudnymi emocjami, planowania własnego rozwoju, ponoszenia odpowiedzialności za swoje decyzje i wybory;
- 5) nauczanie i pracę oparte na podmiotowości każdego członka społeczności szkolnej;
- 6) organizowanie wycieczek, spotkań i wydarzeń;
- 7) współpracę z organizacjami pozarządowymi, samorządowymi, rządowymi i innymi, w tym zrzeszeniami nieformalnymi;
- 8) opracowywanie i wdrażanie programu wychowawczo-profilaktycznego.

KOMENTARZ

W omawianym przepisie wskazane są przykładowe zadania, jakie podejmuje szkoła, by realizować określone przez siebie cele. Katalog ten z istoty rzeczy nie może być zamknięty, ale ma określać przynajmniej główne zadania szkoły.

Efektywne uczenie, nie nauczanie, to: planowanie własnej pracy, umiejętność podejmowania decyzji, odpowiedzialność i współpraca.

Niezbędnymi „narzędziami” do osiągnięcia celów edukacji są: umiejętność komunikowania się, budowania dobrych relacji oraz stosowanie metod efektywnej nauki.

Bardzo ważnym elementem tworzenia warunków nauki uczniom i pracy nauczyciela jest integracja, która może być realizowana poprzez:

- współorganizowanie wraz z uczniami i rodzicami kilkudniowych (niskobudżetowych) obozów integracyjnych;
- gry i zabawy integracyjne, szczególnie po dłuższym okresie niechodzenia do szkoły: ferie, wakacje, okres zdalnej nauki;
- współorganizowanie z uczniami spotkań z rodzicami (prezentacje uczniów, wspólne oglądanie np. spektakli, dyskusja na temat obejrzanego materiału poczęstunek przygotowany przez uczniów;
- przeprowadzanie zabaw integracyjnych, jako urozmaicenia i uatrakcyjnienia lekcji.

ROZDZIAŁ III

ORGANY SZKOŁY

§ 7. [organy szkoły]

Organami szkoły są:

- 1) dyrektor,
- 2) rada szkoły,
- 3) samorząd uczniowski,
- 4) rada pedagogiczna,
- 5) rada rodziców.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 5 u.p.o. statut zawiera określenie organów szkoły ich szczegółowe kompetencje (kompetencje organów określają kolejne paragrafy). Omawiany przepis uwzględnia wszystkie możliwe organy szkoły. Trzeba mieć na względzie, że w niektórych szkołach – na mocy przepisów właściwych rozporządzeń, nie tworzy się rad rodziców i samorządów uczniowskich. Ponadto powołanie rady szkoły nie jest obligatoryjne (art. 82 ust. 1 u.p.o.)

§ 8. [dyrektor szkoły]

Dyrektor szkoły realizuje zadania wynikające z przepisów prawa oraz w szczególności:

- 1) lideruje, wspierając uczenie się i wszechstronny rozwój uczniów, pracę nauczycieli oraz pozostałych pracowników szkoły;
- 2) dba o bezpieczeństwo uczniów, nauczycieli oraz pozostałych pracowników szkoły;
- 3) prowadzi ewaluacje wewnętrzne, analizuje ich wyniki i wdraża formułowane na ich podstawie wnioski;
- 4) nadzoruje realizację celów i zadań szkoły, o których mowa w rozdziale II;
- 5) publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej szkoły w formie ogólnodostępnej ujednolicone teksty statutu szkoły, regulaminu rady szkoły, regulaminu samorządu uczniowskiego, regulaminu rady rodziców, regulaminu rady pedagogicznej.

KOMENTARZ

Kompetencje dyrektora szkoły określa art. 68 u.p.o. Nie ma potrzeby, aby w statucie powielać te przepisy. W statucie należy dookreślić niektóre kompetencje dyrektora szkoły. Warto zadbać, aby kompetencje dyrektora i stawiane mu zadania odpowiadały specyfice szkoły (to zresztą ogólna uwaga, którą należy odnieść do wszystkich organów szkoły). W tym miejscu warto zwrócić uwagę na zobowiązanie dyrektora szkoły do publikowania w BIP szkoły ujednoliconego tekstu statutu szkoły oraz tekstów ujednoliconych innych dokumentów organów szkoły.

§ 9. [rada szkoły]

1. Rada szkoły liczy 9 członków – po 3 przedstawicieli uczniów, rodziców i nauczycieli.
2. Kadencja rady szkoły rozpoczyna się 1 września i trwa 3 lata.
3. Wybory do rady szkoły odbywają się co roku w pierwszej połowie czerwca. W wyborach tych dokonuje się wymiany 1/3 składu rady – po 1 przedstawicielu uczniów, rodziców i nauczycieli, którego kadencja właśnie upływa.
4. Wybór członków rady szkoły odbywa się w zwykłą większość głosów, w głosowaniu tajnym i równym, które trwa 3 dni. Pozostałe kwestie związane z wyborami do rady szkoły określa jej regulamin.
5. Czynne prawo wyborcze w wyborach:
  - 1) ucznia będącego członkiem rady szkoły posiadają wszyscy uczniowie;
  - 2) rodzica będącego członkiem rady szkoły posiadają wszyscy rodzice;
  - 3) nauczyciela będącego członkiem rady szkoły posiadają wszyscy nauczyciele.
6. Rada szkoły realizuje zadania wynikające z przepisów prawa oraz w szczególności:
  - 1) współtworzy dogodne warunki nauki i wszechstronnego rozwoju uczniom oraz pracy nauczycielom;
  - 2) formułuje wnioski z ewaluacji;
  - 3) wspiera szkołę w wywiązywaniu się przez nią ze statutowych obowiązków;
  - 4) opiniuje udział podmiotów zewnętrznych w realizacji zadań statutowych szkoły.

KOMENTARZ

Powyższy przepis statuuje radę szkoły, określa jej skład i kadencję oraz zadania, dopełniając w ten sposób regulacje art. 80 i 81 u.p.o. Przepis ten nie wymaga szerszego komentarza. Zob. też komentarz do § 8.

§ 10. [samorząd uczniowski]

---

1. Samorząd uczniowski realizuje kompetencje wynikające z przepisów prawa oraz w szczególności:

- 1) współtworzy dogodne warunki uczenia się uczniom;
- 2) proponuje rozwiązania mające na celu poprawę jakości pracy szkoły;
- 3) przeprowadza wybory do samorządu uczniowskiego;
- 4) wybiera opiekuna samorządu uczniowskiego.

2. Samorząd uczniowski działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.

3. Opiekę nad działaniami samorządu uczniowskiego sprawuje opiekun samorządu uczniowskiego.

KOMENTARZ

Powyższy przepis określa zadania samorządu uczniowskiego, uzupełniając w tym zakresie unormowania art. 85 u.p.o. Przepis ten nie wymaga szerszego komentarza. Zob. też komentarz do § 8.

§ 11. [rada pedagogiczna]

Rada pedagogiczna realizuje zadania wynikające z przepisów prawa oraz w szczególności:

- 1) współtworzy dogodne warunki uczenia się i wszechstronnego rozwoju uczniom i pracy nauczycielom;
- 2) wspiera rzetelną realizację programów nauczania opartą o formułowanie wymagań edukacyjnych dostosowanych do potrzeb i możliwości ucznia.

KOMENTARZ

Kompetencje rady pedagogicznej określa art. 71 u.p.o. Powyższy przepis dookreśla zadania rady pedagogicznej i nie wymaga szerszego komentarza. Zob. też komentarz do § 8.

§ 12. [rada rodziców]

Rada rodziców realizuje zadania i kompetencje wynikające z przepisów prawa oraz w szczególności:

- 1) współtworzy dogodne warunki nauki i wszechstronnego rozwoju uczniom i pracy nauczycielom;
- 2) wyraża opinie i wnioskuje do dyrektora szkoły i organu prowadzącego we wszystkich sprawach związanych z działalnością szkoły.

KOMENTARZ

Kompetencje rady rodziców określa art. 84 u.p.o. Powyższy przepis dookreśla zadania rady rodziców i nie wymaga szerszego komentarza. Zob. też komentarz do § 8.

§ 13. [współdziałanie organów]

1. Organy, o których mowa w § 7, współdziałają ze sobą poprzez bieżące informowanie pozostałych organów o swojej działalności i jej planowanych kierunkach.
2. Poszczególne organy mogą zgłaszać pozostałym organom swoje wnioski i uwagi co do prowadzonej przez nich działalności. Organ powinien ustosunkować się do zgłoszonych uwag bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu 14 dni.
3. Organy mogą organizować wspólne narady i konsultacje.
4. Koordynowaniem współpracy organów zajmuje się dyrektor szkoły.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 5 u.p.o. statut określa zasady współdziałania organów szkoły. Omawiany przepis współpracę organów opiera na zasadzie bieżącego informowania się przez organy, umożliwiając organom zgłaszanie uwag co do działalności innych organów. Organem, który koordynuje współpracę, jest dyrektor szkoły.

§ 14. [spory pomiędzy organami]

1. Spory pomiędzy organami rozwiązuje dyrektor szkoły, o ile nie jest stroną sporu.
2. Spory, w których stroną jest dyrektor szkoły, rozwiązuje rada szkoły, o ile nie zostaną naruszone w ten sposób kompetencje innych właściwych organów.
3. Organ odpowiedzialny za rozwiązanie sporu powinien dążyć do tego, by organy pozostające w sporze porozumiały się między sobą w drodze mediacji, a gdy to nie jest możliwe, powinien rozstrzygnąć spór przy zachowaniu dalece idącej bezstronności i obiektywności, a także z uwzględnieniem interesów organów pozostających w sporze.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 5 u.p.o. statut określa sposoby rozwiązywania sporów między organami. Komentowany przepis przyjmuje zasadę rozstrzygania sporów przez dyrektora szkoły, chyba że sam on jest stroną sporu – wtedy spór rozwiązuje rada szkoły. Omawiany przepis statuuje też zasadę mediacyjnego rozwiązywania sporów.

ROZDZIAŁ IV

ORGANIZACJA PRACY SZKOŁY

§ 15. [dokumenty]

Podstawę organizacji pracy szkoły w danym roku szkolnym stanowią:

- 1) arkusz organizacji szkoły;
- 2) plan finansowy szkoły;
- 3) plan pracy szkoły;
- 4) tygodniowy rozkład zajęć;
- 5) przydział czynności poszczególnym nauczycielom i pozostałym pracownikom.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 6 u.p.o. statut szkoły określa organizację pracy szkoły. Ważne jest, by statut określał organizację pracy oddziałów nietypowych, o których mówi ten przepis.

Omawiany przepis statutu wskazuje dokumentację, która stanowi podstawę organizacji pracy szkoły. Katalog tych dokumentów może być rozszerzony, tak, by pasował do specyfiki szkoły.

§ 16. [działalność edukacyjna]

Działalność edukacyjna szkoły jest określana przez:

- 1) szkolny zestaw programów nauczania oraz podręczników (z tym, że dobór podręczników nie jest obowiązkowy), który uwzględniając wymiar wychowawczy, obejmuje całość działań szkoły z punktu widzenia dydaktycznego;

- 2) program wychowawczo-profilaktyczny, który opisuje w sposób całościowy wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym, realizowane przez wszystkich nauczycieli.

KOMENTARZ

Omawiany przepis wskazuje dokumenty, które określają działalność edukacyjną szkoły.

§ 17. [działalność dydaktyczno-wychowawcza]

Szkoła prowadzi działalność dydaktyczno-wychowawczą poprzez organizację:

- 1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
- 2) dodatkowych zajęć edukacyjnych:
  - a. ...,
  - b. ...;
- 3) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów z niepełnosprawnościami;
- 4) zajęć prowadzonych w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych;
- 5) zajęć prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 6) zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia i uczniów, w szczególności w celu kształtowania ich aktywności i kreatywności;
- 7) zajęć z doradztwa zawodowego;
- 8) zajęć etyki i religii;
- 9) zajęć wychowania do życia w rodzinie.

KOMENTARZ

Omawiany przepis wskazuje organizowane przez szkołę zajęcia.

§ 18. [oddziały]

---

1. W szkole działają:

- 1) oddziały ogólnodostępne;
- 2) oddziały o odrębnym charakterze:
  - a. ...,
  - b. ...;
- 3) oddziały sportowe.

2. Oddziały, o których mowa w ust. 1, są organizowane i funkcjonują zgodnie z odrębnymi przepisami ich dotyczącymi.

KOMENTARZ

Omawiany przepis określa działające w szkole oddziały.

§ 19. [wolontariat]

---

1. Szkoła zapewnia możliwość funkcjonowania wolontariatu uczniów przez cały rok szkolny.

2. Szkoła wspiera działania podejmowane w ramach wolontariatu w szczególności poprzez:

- 1). informowanie za pośrednictwem nauczycieli wychowawców o działaniach możliwych do podjęcia w ramach wolontariatu oraz inspirowanie do nich;
- 2). udzielanie pomocy merytorycznej uczniom zaangażowanym w wolontariat;
- 3). wyznaczanie przez dyrektora szkoły nauczyciela sprawującego opiekę nad danymi działaniami w ramach wolontariatu – na wniosek zainteresowanych uczniów;
- 4). udostępnianie (w miarę możliwości) pomieszczeń szkolnych na działania prowadzone przez uczniów w ramach wolontariatu.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 21 u.p.o. statut szkoły określa sposób organizacji i realizacji działań w zakresie wolontariatu. Omawiany przepis statutu zakłada całoroczne, ciągłe funkcjonowanie wolontariatu, wspieranego doraźnie przez nauczycieli. Nie jest oczywiście wykluczone powołanie specjalnego koła lub zespołu wolontariatu – wtedy informacja o nich powinna znaleźć się w tym miejscu statutu.

§ 20. [pomoc uczniom]

W szkole udziela się opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych jest potrzebne i wsparcie poprzez:

- 1) ...;
- 2) ...;
- 3) ... .

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 2 u.p.o. statut szkoły określa formy opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych jest potrzebna pomoc i wsparcie. Przepis ten wymaga uzupełnienia – zgodnie ze specyfiką konkretnej szkoły.

§ 21. [współdziałanie z poradniami]

1. Szkoła współdziała z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży według bieżącego zapotrzebowania zgłaszanego przez organy szkoły, nauczycieli, rodziców lub uczniów.
2. Zadania, o których mowa w ust. 1, koordynuje dyrektor szkoły.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 2 pkt 1 u.p.o. statut określa organizację współdziałania szkoły z poradniami i innymi instytucjami (dotyczy to tylko szkoły dla dzieci i młodzieży). Omawiany przepis zwięźle stanowi, że taka współpraca odbywa się na bieżąco, natomiast gdy szkoła ma już wypracowane pewne formy współdziałania, to ich opis powinien znaleźć się w tym miejscu.

§ 22. [współdziałanie z rodzicami]

Szkoła na bieżąco współdziała również z rodzicami w zakresie nauczania, wychowania, opieki i profilaktyki w szczególności poprzez: stały kontakt z rodzicami, zebrania rodziców, konsultacje dla rodziców.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 2 pkt 2 u.p.o. statut określa organizację współdziałania szkoły z rodzicami (dotyczy to tylko szkoły dla dzieci i młodzieży). W przepisie wskazano przykładowe formy takiego współdziałania.

§ 23. [współdziałanie z organizacjami]

Szkoła współdziała ze stowarzyszeniami lub innymi organizacjami w zakresie działalności innowacyjnej według bieżącego zainteresowania i potrzeb uczniów i nauczycieli.

KOMENTARZ

Wymóg zawarcia takiej regulacji w statucie wynika z art. 98 ust. 2 pkt 3 u.p.o. (dotyczy to tylko szkoły dla dzieci i młodzieży).

ROZDZIAŁ V

ORGANIZACJA ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH

§ 24. [zajęcia edukacyjne]

---

1. Zajęcia edukacyjne odbywają się zgodnie z odrębnymi przepisami dotyczącymi organizacji roku szkolnego.
2. Zajęcia edukacyjne odbywają się od poniedziałku do piątku i realizowane są w formie stacjonarnej, chyba że z odrębnych przepisów wynika obowiązek realizacji zajęć edukacyjnych za pomocą metod i technik porozumiewania się na odległość (nauczanie zdalne). Zasady nauczania zdalnego, w tym wykorzystywane narzędzia i zasady BHP, określi w zarządzeniu dyrektor szkoły – z tym, że zarządzenie to nie może naruszać przepisów niniejszego statutu.
3. Zajęcia edukacyjne odbywają się w salach lekcyjnych, pracowniach i w sali gimnastycznej (z wyłączeniem zajęć prowadzonych w nauczaniu zdalnym).
4. Zajęcia edukacyjne mogą się też odbywać w innych miejscach, niż wskazano w ust. 2, w szczególności w placówkach kulturalno-oświatowych, na otwartych boiskach i placach, w parkach, w specjalnych pomieszczeniach przystosowanych do organizacji w nich konkretnych zajęć edukacyjnych.

KOMENTARZ

Przepisy niniejszego rozdziału uzupełniają przepisy dotyczące organizacji pracy szkoły. Omawiany przepis określa zasady organizacji zajęć edukacyjnych, wskazując przy tym zasady nauczania zdalnego (co ostatnio stało się praktycznie doniosłe, a wcześniej nie było w ogóle brane pod uwagę).

Omawiany przepis dopuszcza możliwość organizacji zajęć edukacyjnych poza terenem szkoły.

§ 25. [półrocza]

1. Rok szkolny dzieli się na dwa półrocza. Pierwsze półrocze zaczyna się z początkiem nowego roku szkolnego i trwa do ostatniego dnia stycznia. Drugie półrocze rozpoczyna się z pierwszym dniem lutego i kończy z dniem zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych.
2. Klasyfikacji śródrocznej dokonuje się w ostatnim tygodniu I półrocza

KOMENTARZ

Omawiany przepis stanowi, że rok szkolny dzieli się na dwa okresy – półrocza. Za datę graniczną tych okresów przyjęto przełom stycznia i lutego – natomiast może to zostać uregulowane inaczej.

§ 26. [dokumentacja]

1. Nauczyciele prowadzą dokumentację zajęć edukacyjnych zgodnie z odrębnymi przepisami.
2. Nauczyciele są zobowiązani do odnotowywania we właściwej dokumentacji spóźnień uczniów na dane zajęcia – poprzez określenie za pomocą cyfry wymiaru minutowego spóźnienia.

KOMENTARZ

Komentowany przepis stanowi, że nauczyciele prowadzą dokumentację zgodnie z odrębnymi przepisami, z tym że zobowiązani są odnotowywać spóźnienia za pomocą cyfry, która określa minutowy wymiar spóźnienia. Dzięki temu można precyzyjnie odnotować to, ile czasu uczeń się spóźnił.

Komentarz praktyczki – Gabriela Olszowska

Od lat stosuje się znak „S” jako znak spóźnienia, nigdzie nie oznaczony w przepisach. Stąd też proponujemy, by go zastąpić liczbą od 1 do 44. Wpisanie konkretnej liczby sygnalizuje spóźnienie. Chodzi nie tylko o informację zwrotną dla ucznia i jego rodzica, że miał/miała miejsce niepunktualne przyście

na lekcję. Co zyskujemy? Bardziej precyzyjne określenie sytuacji, nawet ze względów bezpieczeństwa oraz możliwość pracy wychowawczej. Co innego dzieje się, gdy są 3 spóźnienia, 15 minut spóźnień (1 x, 3 x5) itp. Można wreszcie spotkać sytuację, gdy uczeń ma kilka godzin spóźnień, co warto uwzględnić przy ocenie zachowania. Jeżeli dziennik ma formę elektroniczną, nie powinno być najmniejszego problemu z włączeniem funkcji doprecyzowania spóźnienia w postaci wpisu liczbowego.

Uwaga: W tym miejscu w statucie szkoły należy też zawrzeć elementy określone w art. 98 ust. 1 pkt 9-15 u.p.o.

ROZDZIAŁ VI

ORGANIZACJA WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

§ 27. [doradztwo zawodowe]

W szkole działa wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego, którego koordynowaniem zajmuje się ...

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 16 u.p.o. w statucie szkoły należy określić organizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego (wymóg ten nie dotyczy szkół artystycznych).

Działanie takiego systemu jest wobec powyższego dla szkoły obligatoryjne. Dobrym rozwiązaniem będzie ustanowienie koordynatora(-ów) takiego systemu.

§ 28. [doradztwo zawodowe – rozwinięcie]

W ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego szkoła:

1) ...;

2) ...;

3) ... .

KOMENTARZ

Komentowany przepis jest rozwinięciem § 27 statutu. Powinna znaleźć się w nim organizacja wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego – należy opisać, z czego ten system się składa, jakie działania i z jaką częstotliwością są w jego ramach podejmowane etc. Rozwiązania w tej materii będą różnić się w zależności od specyfiki konkretnej szkoły.

ROZDZIAŁ VII

ORGANIZACJA BIBLIOTEKI, ŚWIETLICY I INTERNATU

§ 29. [biblioteka]

---

1. W szkole działa biblioteka. Bibliotekę prowadzi nauczyciel bibliotekarz.
2. [w tym ustępie i kolejnych należy umieścić organizację pracy biblioteki].
3. Biblioteka współpracuje z uczniami, nauczycielami i rodzicami oraz innymi bibliotekami poprzez:
  - 1) ...;
  - 2) ...;
  - 3) ... .

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 23 u.p.o. w statucie szkoły należy określić organizację biblioteki szkolnej oraz warunki i zakres współpracy biblioteki szkolnej z uczniami, nauczycielami i rodzicami oraz innymi bibliotekami.

II.

Komentowany przepis podlega dostosowaniu do warunków konkretnej szkoły. Należy umieścić w nim rozwiązania dotychczas stosowane w szkole (o ile są nadal użyteczne). Przy opisywaniu współpracy biblioteki z podmiotami zewnętrznymi, należy określić warunki i zakres tej współpracy.

§ 30. [światlica]

1. W szkole działa światlica.
2. Światlicę prowadzą wychowawcy światlicy.
3. Światlica działa od poniedziałku do piątku (za wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy).
4. Światlica zapewnia uczniom:
  - 1) ...;
  - 2) ...;
  - 3) ... .

KOMENTARZ

Statut szkoły podstawowej i szkoły prowadzącej kształcenie specjalne (o której mowa w art. 127 ust. 1 u.p.o.) musi, zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 25 u.p.o., przewidywać organizację światlicy i uwzględnić przy tym warunki wszechstronnego rozwoju ucznia.

Uwaga: O ile w szkole został zorganizowany internat, to należy w statucie zamieścić przepisy dotyczące jego organizacji (co wynika z art. 98 ust. 1 pkt 24 u.p.o.).

ROZDZIAŁ VIII

ZAKRES ZADAŃ NAUCZYCIELI I INNYCH PRACOWNIKÓW SZKOŁY

§ 31. [pracownicy]

1. W szkole zatrudnia się nauczycieli, wychowawców oraz stosownie do potrzeb: nauczyciela wspomagającego, asystenta lub pomoc nauczyciela, specjalistów, a także innych pracowników, w tym pracowników administracyjnych i obsługi.
2. Zasady zatrudniania nauczycieli, specjalistów i innych pracowników, o których mowa w ust.1, określają odrębne przepisy.
3. Kwalifikacje nauczycieli, specjalistów i innych pracowników, o których mowa w ust.1, oraz zasady ich wynagradzania określają odrębne przepisy.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 7 u.p.o. statut określa zakres zadań nauczycieli, w tym nauczyciela wychowawcy i nauczyciela bibliotekarza, oraz innych pracowników szkoły, w tym także zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę, a także sposób i formy wykonywania tych zadań dostosowane do wieku i potrzeb uczniów oraz warunków środowiskowych szkoły.

W komentowanym przepisie wskazano zatrudnianych w szkole pracowników. Przepis ten należy odpowiednio dostosować do potrzeb konkretnej szkoły.

§ 32. [zadania nauczycieli]

1. Nauczyciele wykonują swoje zadania wynikające z przepisów prawa, niniejszego statutu oraz innych dokumentów obowiązujących w szkole.
2. Do zadań nauczyciela należy w szczególności:
  - 1) realizacja podstawy programowej wraz z wymaganiami edukacyjnymi dostosowanymi do potrzeb i możliwości ucznia;
  - 2) realizacja programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły;
  - 3) dbałość o bezpieczeństwo uczniów i higieniczne warunki nauki;

- 4) stosowanie w pracy metod zapewniających efektywną naukę i efektywny rozwój uczniów oraz stałe doskazywanie się w tym zakresie.
3. Do zadań nauczyciela wychowawcy należy w szczególności:
- 1) planowanie pracy wychowawczej w oparciu o program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i indywidualne potrzeby uczniów;
  - 2) realizacja zadań wynikających z programu pracy wychowawczej;
  - 3) prowadzenie zajęć w ramach godzin z wychowawcą zgodnie z potrzebami uczniów danego oddziału;
  - 4) dbałość o warunki efektywnego uczenia się i rozwoju uczniów;
  - 5) stwarzanie warunków do budowania dobrych relacji na linii uczeń – nauczyciel – rodzic.
4. Do zadań nauczyciela bibliotekarza należy w szczególności:
- 1) dbałość o stan księgozbioru;
  - 2) propagowanie czytelnictwa wśród uczniów;
  - 3) wdrażanie uczniów do samodzielnego, aktywnego poszukiwania informacji, jej oceny i użyteczności.

KOMENTARZ

Omawiany paragraf zawiera generalną klauzulę, która mówi, że nauczyciele wykonują swoje obowiązki wynikające z przepisów prawa (zarówno powszechnie obowiązującego, jak i wewnętrznie obowiązującego), statutu szkoły i innych dokumentów prawa wewnątrzszkolnego. Nie ma w tym miejscu potrzeby, żeby te obowiązki wpisywać. Statut powinien te obowiązki jedynie precyzować.

Wskazany w tym przepisie katalog obowiązków nauczycieli to katalog otwarty, nie stanowi wyczerpującego wykazu obowiązków (bo te wynikają nie tylko ze statutu). Paragraf ten wymaga też dostosowania do specyfiki konkretnej szkoły.

Współczesny nauczyciel to rola coraz bardziej mentorska, wspierająca i doceniająca ucznia i jego postęp w rozwoju. Zawód nauczyciel, w znanej dotychczas formule, powstał w zupełnie innym celu ponad dwieście lat temu, a pruski model nauczania miał za zadanie przywrócenie potęgi państwa w oparciu o posłuszeństwo obywateli. Dziś nie można dopuszczać do uskuteczniania tego modelu w szkole. Edukacja ma wspierać człowieka i jego społeczny rozwój.

Wsparciem w realizacji podstawy programowej i w rozwoju młodego człowieka jest możliwość realizowania projektów społecznych, indywidualnych lub zespołowych. Czas realizacji, w zależności od wieku: przez kilka, kilkanaście dni, nawet miesiąc. Celem projektu planowanego i realizowanego samodzielnie lub grupowo przez ucznia jest doświadczenie samodzielności (przy wsparciu, gdy tego uczeń potrzebuje, ale nie wyręczaniu), odpowiedzialności. Jest poznanie warunków pracy, życia. Taka forma edukacji nie tylko wspiera ucznia, ale jest bardzo pożądana społecznie. Przykładowe projekty to: praca z chorymi, w domach dziecka, ale też w pracowni szewskiej czy w miejscach użyteczności publicznej.

Współczesna szkoła to szkoła dialogu, współpracy, to szkoła doceniająca i wspierająca. Aby osiągnąć ten cel, potrzeba umiejętności komunikacji i dobrych relacji, nie tylko uczeń – nauczyciel, ale trójstronnych: uczeń – nauczyciel – rodzic.

Relacja szkoła – dom rodzinny ucznia w dotychczasowej szkole pozostawia dużo do życzenia, zarówno ze strony szkoły, jak i rodziców.

Aby wesprzeć ucznia/dziecko, ale też rodzica i nauczyciela, warto zacząć „od siebie”, czyli:

- rodzic jest zapraszany do szkoły, a nie wzywany;
- rodzic, przychodząc do szkoły, na początku rozmowy, zawsze w obecności ucznia, otrzymuje przynajmniej trzy pozytywne informacje na temat swojego dziecka;
- w sprawach, które są do załatwienia, odbywają się spotkania trójstronne z informacją przekazaną zarówno uczniowi, jak i rodzicowi, że mają one na celu wsparcie ucznia/dziecka, a nie są oczekiwaniem co do dyscyplinowania dziecka przez rodzica.

§ 33. [zadania pozostałych pracowników]

---

1. W szkole zatrudnia się ponadto: ... (pedagoga/psychologa/wychowawcę świetlicy), którzy wykonują swoje zadania wynikające z przepisów prawa, niniejszego statutu oraz innych dokumentów obowiązujących w szkole.

2. Do zadań ... należy w szczególności:

1) ...,

2) ...;

3. Do zadań ... należy w szczególności:

1) ...,

2) ... .

KOMENTARZ

Komentowany przepis jest dopełnieniem regulacji z paragrafu poprzedzającego. Ze względów czysto strukturalnych zdecydowaliśmy się wyodrębnić zadania pracowników szkoły innych niż nauczyciele do osobnej jednostki redakcyjnej.

W paragrafie tym należy uwzględnić, zgodnie ze specyfiką szkoły, pracowników, których szkoła zatrudnia oraz określić ich obowiązki.

ROZDZIAŁ IX

SZCZEGÓŁOWE WARUNKI I SPOSÓB OCENIANIA WEWNĄTRZSZKOLNEGO UCZNIÓW

§ 34. [wymagania edukacyjne, Plan Procesu Uczenia Się]

---

1. Nauczyciele na pierwszych zajęciach w danym roku szkolnym formułują wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez uczniów poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych.

2. Formułowanie wymagań edukacyjnych odbywa się poprzez:

- 1) przygotowanie przez nauczyciela Ogólnych Wymagań Edukacyjnych na poszczególne oceny;
- 2) skonstruowanie przez ucznia, we współpracy z nauczycielem, Planu Procesu Uczenia Się.

3. Ogólne Wymagania Edukacyjne na poszczególne oceny powinny uwzględniać:

- 1) niezbędny do opanowania minimalny zakres wiedzy i umiejętności;
- 2) stopień rozumienia materiału naukowego;
- 3) stopień opanowania umiejętności stosowania wiedzy w praktyce;
- 4) stopień opanowania umiejętności integrowania wiedzy, również międzyprzedmiotowo.
- 5) stopień opanowania umiejętności organizacji pracy i współpracy;
- 6) stopień opanowania umiejętności i efekty pracy w oparciu o informację zwrotną oraz naprowadzającą;
- 7) stopień realizacji Planu Procesu Uczenia Się, w tym w szczególności stopień postępu w procesie uczenia się i rozwoju.

4. Plan Procesu Uczenia Się to skonkretyzowane i zindywidualizowane w odniesieniu do każdego ucznia Ogólne Wymagania Edukacyjne.

5. Planu Procesu Uczenia Się określa:

- 1) cele i zadania, które uczeń zamierza zrealizować w danym roku szkolnym;
- 2) sposoby osiągnięcia zakładanych celów i zadań;
- 3) sposoby opracowania i prezentowania wiedzy;
- 4) efekty realizacji Planu Procesu Uczenia Się, w tym w szczególności zakładaną śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną;
- 5) oczekiwania ucznia w zakresie pomocy uczniowskiej i wsparcia nauczyciela.

6. Plan Procesu Uczenia Się i skonkretyzowane w nim wymagania edukacyjne na poszczególne oceny powinny być dostosowane do zdolności, możliwości, zainteresowań oraz stanu psychofizycznego ucznia.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 8 u.p.o. w statucie szkoły należy określić szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego uczniów, o którym mowa w art. 44b u.s.o. (wspomina też o tym art. 44b ust. 10 u.s.o.). Delegacje te realizują przepisy rozdziału IX statutu. W rozdziale tym zawarliśmy też kwestie, do których uregulowania w statucie zobowiązują niektóre, inne niż art. 44b ust. 10, przepisy rozdziału 3a u.s.o.

Przy tworzeniu przepisów tego rozdziału opieraliśmy się również na art. 44b ust. 6 u.s.o., który wskazuje elementy składające się na system oceniania wewnątrzszkolnego.

II.

Zaproponowany przez nas system oceniania wewnątrzszkolnego uczniów opiera się na Planie Procesu Uczenia Się (PPUS), który stanowi zindywidualizowane i skonkretyzowane dla konkretnego ucznia Ogólne Wymagania Edukacyjne (OWE). W naszej ocenie tak zbudowany system oceniania najpełniej realizuje cele oceniania wewnątrzszkolnego, wskazane przez ustawodawcę w art. 44b ust. 5 u.s.o. Jednocześnie taki system umożliwia indywidualizację pracy z uczniem, która na mocy art. 44c ust. 1 u.s.o. stanowi obowiązek nauczyciela.

III.

Zgodnie z art. 44b ust. 6 pkt 1 u.s.o. ocenianie wewnątrzszkolne obejmuje formułowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych.

Formułowanie tych wymagań w przyjętym przez nas modelu odbywa się dwustopniowo – pierwsze poprzez sformułowanie OWE na poszczególne oceny, a następnie poprzez stworzenie PPUS (§ 34 ust. 2 statutu)

Należy pamiętać, że konieczne jest sformułowanie wymagań edukacyjnych zarówno do uzyskania poszczególnych ocen rocznych, jak i śródrocznych. Należy mieć przy tym na względzie, że zgodnie z § 42 ust. 3 statutu śródroczne oceny

z zajęć edukacyjnych są ocenami opisowymi, a oceny roczne, zgodnie § 7 ust. rozporządzenia ws. oceniania, ustalone są w skali 1-6 (dotyczy to klas od IV klasy szkoły podstawowej wzwyż; w klasach I-III szkoły podstawowej oceny roczne, zgodnie z art 44i u.s.o., również są ocenami opisowymi).

IV.

Statut wskazuje kryteria, którymi powinien kierować się nauczyciel, opracowując OWE. Istotne jest to, że OWE mają uwzględniać stopień realizacji PPUS, a w szczególności stopień postępu ucznia w procesie uczenia się i rozwoju.

Dzięki temu PPUS ma swoje oparcie w OWE, które realizują ustawowy wymóg sformułowania przez nauczyciela wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny. Zarazem w OWE uwzględnia się badanie postępów, jakich dokonuje uczeń, co jest materializacją takiego oceniania, o jakim mówi art. 44b ust. 3 u.s.o.

V.

Statut określa też wymogi tworzenia PPUS. Warto zwrócić uwagę na to, że uczeń powinien w nim określić zakładaną ocenę śródroczną i roczną oraz oczekiwania w zakresie pomocy uczniowskiej i wsparcia nauczyciela. Dzięki temu uczeń staje się współodpowiedzialny, obok nauczyciela, z którym opracowuje PPUS, za swój proces uczenia się i rozwoju.

Komentarz praktyczki – Anna Szulc

Zmiana edukacji z tej, której celem jest posiadanie wiedzy, na tą, której celem jest posiadanie wiedzy i umiejętności, staje się naturalną podstawą zmian w płaszczyźnie oceniania postępów ucznia i jego rozwoju. Składowymi oceny wspierającej, doceniającej i nieporównującej są: wiedza naukowa, umiejętności i postęp w rozwoju.

Jeśli uczeń z jakichś powodów nadrabia braki, to może się okazać, że w danym okresie nie osiągnie wiedzy, jaką osiągnęli inni uczniowie, ale mimo to możliwa jest pozytywna ocena jego postępów.

§ 35. [ocena zachowania]

Ocenę zachowania ucznia ustala się w oparciu o następujące kryteria:

- 1) organizacja własnego procesu uczenia się (np. planowanie pracy, wypracowanie własnych metod uczenia się, umiejętność udzielania i korzystania z pomocy/wsparcia);
- 2) przynależność do szkolnej wspólnoty (np. angażowanie się w akcje organizowane w szkole, znajomość tradycji szkoły i jej symboli, szacunek do rówieśników i pracowników szkoły, dbałość o komunikację z rówieśnikami i dorosłymi opartą na szacunku);
- 3) dbałość o zdrowie i bezpieczeństwo (postawa prozdrowotna, proekologiczna, bezpieczne zachowania podczas lekcji, przerw, innych sytuacji szkolnych i pozaszkolnych np. wycieczek).

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 44b ust. 6 pkt 2 u.s.o. ocenianie wewnątrzszkolne obejmuje ustalanie kryteriów oceniania zachowania. Kryteria te ustaliliśmy w statucie.

Nie chcieliśmy tworzyć systemu punktowego lub innego mu podobnego, bo naszym zdaniem jest on nieużyteczny i prowadzi raczej do patologii (jak np. gorączkowe zbieranie nakrętek lub makulatury, żeby zdobyć odpowiednią liczbę punktów), aniżeli pozwala właściwie rozpoznać stopień respektowania przez ucznia zasad współżycia społecznego i norm etycznych oraz obowiązków określonych w statucie szkoły (a tym właśnie, zgodnie z art. 44b ust. 4 u.s.o., jest ocenianie zachowania).

II.

Kryteria zostały przez nas stworzone z uwzględnieniem wymaganych obszarów śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, wskazanych w § 11 ust. 1 rozporządzenia ws. oceniania. Ujęliśmy je w trzy grupy, wskazując przykładowe zachowania, które należy wziąć przy ocenie.

I.

Ocena zachowania jest tworem funkcjonującym trochę na wzór ocen edukacyjnych, trochę jako szkolny straszak. Z moich rozmów z nauczycielami, nauczycielkami i dyrektorami szkół wynika, że ocenianie zachowania jest jedną z kości niezgody między szkołą a rodzicami. To rodzice domagają się bardzo precyzyjnych kryteriów wystawiania tej oceny, w imię sprawiedliwości dla swoich dzieci. To błędne koło, bo zaostrzanie kryteriów oceniania i technicyzacja tego procesu oddala ludzi, a nie zbliża ich. I wcale nie oznacza zwiększania sprawiedliwości. Potrzebujemy w szkole porozumienia i dobrego klimatu, ale nie opartego na punktujących każde zachowanie ucznia regulaminach. Potrzebujemy sprawiedliwości wynikającej z przekonania, że się szanujemy i mamy wspólne cele, a nie z braku zaufania i rywalizacji. Wierzę, że szkoła zbudowana na zaufaniu nie potrzebuje oceny zachowania. Gdy rodzice wiedzą, że nauczyciele dbają o rozwój ich dzieci i są do tego zawodowo przygotowani, gdy uczeń nie chce szkodzić społeczności, z którą się identyfikuje i wierzy, że jako wartościowa osoba może się w niej rozwijać, kiedy nauczyciel jest doceniany i właściwie motywowany do pracy, potrzeba skrajnie sformalizowanej kontroli obniża się. Skoro jednak ocenianie zachowania wpisane jest przepisami prawa w szkolną rzeczywistość stawiamy na jakość tego procesu, budujemy wokół niego coś dobrego. Odejźmy od systemów punktowych.

II.

Zwykle w szkołach obszary z rozporządzenia ws. oceniania (1. wywiązywanie się z obowiązków ucznia; 2. postępowanie zgodne z dobrem społeczności szkolnej; 3. dbałość o honor i tradycje szkoły; 4. dbałość o piękno mowy ojczystej; 5. dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób; 6. godne, kulturalne zachowanie się w szkole i poza nią; 7. okazywanie szacunku innym osobom) są przekładane na język punktów lub na wytyczne, co w danym obszarze ma robić uczeń, aby uzyskać ocenę wzorową, bardzo dobrą itd., a jakie zachowania przybliżają go do oceny nieodpowiedniej czy nagannej. W konsekwencji ocenianie zachowania jest bilansem plusów i minusów, punktów dodatnich i ujemnych, katalogiem zachowań z ich liczbową interpretacją. Dużo bardziej korzystna dla rozwoju uczniów byłaby sytuacja, w której owe obszary, czy wypełniające je kryteria, które proponujemy, byłyby punktem wyjścia rozpoznawania przez ucznia swoich mocnych i słabszych stron i do pracy nad wybranymi aspektami funkcjonowania w szkole. Uczeń niedokonujący wykroczeń przeciwko zdrowiu, bezpieczeństwu własnemu i wspólnoty, zachowujący się

w sposób wyważony nie musi być szczegółowo rozliczany w oparciu o u wspólnioną miarę. Może natomiast realizować własny program rozwoju i jeśli już ma być z czegoś rozliczany, niech to będzie ocena procesu, który ma indywidualne cele i przebiega z pełną świadomością ocenianego.

III.

Zgodnie z ustawą o systemie oświaty: „Oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych nie mają wpływu na ocenę klasyfikacyjną zachowania”. Upominam się o szerokie rozumienie tego punktu ustawy. Jeśli w szkolnych regulaminach oceniania zachowania czytamy, że zdobywa się punkty za udział w olimpiadach przedmiotowych i konkursach (różna liczba punktów w zależności od szczebla, na którym konkurs się odbywa, a także w zależności od klasyfikacji ucznia w konkursie), to są to punkty premiujące za osiągnięcia edukacyjne. Może nie wprost za oceny, ale jest to przecież zawsze powiązane. Mówiąc inaczej: jeśli „dostateczny” uczeń nie ma szansy w swojej szkole na wzorową ocenę zachowania, bo za osiągnięcia edukacyjne uzyskuje się jakiegokolwiek punkty, dostrzegam związek między ocenami edukacyjnymi a oceną zachowania. Zaproponowane przez nas kryteria w obszarze: „organizacja własnego procesu uczenia się” to próba mocnego wskazania, że liczy się zaangażowanie ucznia w uczenie się, a nie wywskaźnikowany jakimkolwiek stopniem czy innym osiągnięciem wynik.

Komentarz praktyczki – Anna Szulc

Ocena zachowania jest najbardziej subiektywną ze znanych mi ocen. W moim przekonaniu, nie powinno jej być w szkole. Zachowania ucznia/człowieka wynikają z zaspokojonych lub niespokojnych potrzeb. W szkole wiele zachowań jest efektem braku umiejętności odczytywania informacji płynących z zewnątrz i od własnej osoby informacji.

Od czasu zmian w swoim warsztacie pracy, przede wszystkim od czasu poznaniu języka „Porozumienia bez przemocy” Marshalla Rosenberga, nie uważam, że są „niegrzeczne dzieci”. Młodzież i dzieci są niezaopiekowane. Wiele do zrobienia ma polska szkoła w kwestii umiejętności radzenia sobie z problemami, których wielu sama jest generatorem. Zachęcam do poznania języka empatycznej komunikacji, do kształcenia umiejętności budowania relacji i radzenia sobie z emocjami.

§ 36. [ocenie bieżące]

1. Ocenianie bieżące jest realizowanym przez nauczycieli procesem docenienia starań oraz wyrażania uznania dla osiągnięć ucznia.
2. Ocenianie bieżące realizowane jest za pomocą:
  - 1) oceny słownej – odnoszenia się do działań i osiągnięć ucznia oraz jego zachowania i trudności w procesie uczenia się;
  - 2) oceny wspierającej – odnoszenia się do działań i osiągnięć ucznia w aspekcie doceniania poprawnych rozwiązań oraz udzielania jemu pomocy i wsparcia w poszukiwaniu powodów niepowodzeń i niwelowaniu ich;
  - 3) oceny kształtującej – wypracowywania warunków wspierających efektywne uczenie się i pracę nad sobą ucznia i wspieraniu ucznia w planowaniu jego nauki.
3. W ramach oceniania bieżącego uczeń jest wspierany i informowany o postępach w procesie rozwoju intelektualnego, fizycznego, społecznego i emocjonalnego przez cały rok szkolny.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 44b ust. 6 pkt 3 u.s.o. ocenianie wewnątrzszkolne obejmuje ustalanie ocen bieżących, a zgodnie z art. 44i ust. 1 i 3, statut szkoły określa sposób ustalania tych ocen. Zasady ustalania ocen bieżących zawiera komentowany przepis.

Przyjęty przez nas system oceniania stara się jak najpełniej zrealizować cel oceniania bieżącego, który określony został w § 12 rozporządzenia ws. oceniania. Celem tym jest monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.

W tym miejscu trzeba wyraźnie zaznaczyć, że celem oceniania bieżącego nie jest karanie uczniów czy wykazywanie ich niewiedzy.

II.

W statucie proponujemy ocenianie bieżące oparte na ocenie opisowej. Taką formę wprost dopuszcza ustawa o systemie oświaty (art. 44i ust. 2 i 4).

Statut wyróżnia trzy rodzaje ocen opisowych: ocenę słowną, ocenę wspierającą i ocenę kształtującą. Istotą tego oceniania jest jego ciągłość, co odróżnia je od powszechnego oceniania w stopniach za poszczególne formy sprawdzania wiedzy (np. sprawdzian i kartkówka).

Ocena słowna to odniesienie się przez nauczyciela do tego, co uczeń zrobił i co osiągnął; ma funkcję deskryptywną. Ocena wspierająca ma przede wszystkim docenić ucznia za to, co zrobił, być pozytywnym komunikatem wzmacniającym. Ocena wspierająca odnosi się też do niepowodzeń ucznia, ale czyni to pośrednio, poprzez udzielenie wsparcia i pomocy uczniowi w aspektach, w których radzi sobie gorzej. Ocena kształtująca pełni funkcję prospektywną, jest ukierunkowana na zaplanowanie i wsparcie przyszłych działań ucznia.

Komentarz praktyczki – Anna Szulc

Jednym z filarów pruskiej szkoły było postawienie na sukces jednostki. Naturalną konsekwencją była potrzeba stworzenia narzędzi pomiaru, które pozwalały na porównywanie wyników pamięciowo opanowanej przez uczniów wiedzy. Oceny cyfrowe (procentowe) nie tylko dały (i dają!, wbrew obowiązującemu prawu) taką możliwość, ale stały się powodem do stosowania nagród i kar. Stały się też podstawą do rekrutacji. Warto poznać powody, jak bardzo jest to niewspierające w rozwoju człowieka, jak bardzo szkodzi w rozwoju społecznym.

Opinia, umowny sposób zakwalifikowania pracy i postępów ucznia określone w tym samym czasie i z tego samego dla każdego ucznia jest konsekwencją pruskiej metody, która nie wspiera, nie docenia, nie uznaje różnorodności, prawa do błędu i uczenia się na nim.

Uczenie się to proces. To indywidualny rozwój bez porównań, nagród i kar.

§ 37. [dokumentacja oceniania bieżącego]

1. W ramach oceniania bieżącego uczeń dokumentuje swój proces uczenia się.

2. Dokumentacja ta zawiera odnotowanie pracy z błędem i bieżące informacje dotyczące postępów w procesie uczenia się.
3. Szczegółowy sposób tej dokumentacji określa nauczyciel we współpracy z uczniami na pierwszych zajęciach w danym roku szkolnym.

KOMENTARZ

Komentowany przepis stanowi uszczegółowienie zasad ustalania ocen bieżących, przewidując dokumentowanie przez ucznia jego procesu uczenia się. Dokumentowanie to polega na odnotowywaniu pracy z błędem i postępów, co pozwala uczniowi i nauczycielowi monitorować przebieg procesu uczenia się.

Szczegółowe zasady tej dokumentacji ustalają nauczyciele wraz z uczniami. Wiele zależeć będzie od specyfiki przedmiotu (inaczej dokumentacja będzie wyglądała na zajęciach z języka polskiego, a inaczej na zajęciach wychowania fizycznego czy plastyki) oraz od samych uczniów i ich preferencji. Należy pamiętać, że dokumentacja procesu uczenia się nie ma być dla uczniów niechcianym obowiązkiem.

Komentarz praktyczki – Anna Szulc

Z mojej praktyki wynika, że dobrym sposobem prowadzenia dokumentacji procesu rozwoju ucznia jest prowadzenie przez niego dwóch rodzajów notatek:

1. Zapisy Teorii – uczniowie wykonują (często w kolorach) opis teorii „przerabianych” treści w wygodny dla siebie sposób. Są one uzupełnianie w trakcie realizacji tematów. Opracowania służą szybkiemu docieraniu do wiedzy, z której na bieżąco można korzystać.
2. Zeszyt pracy własnej – rodzaj portfolio. Skoroszyty, nie zeszyty, są miejscem gromadzenia (wpinania) treści zadań, rozwiązań zadań, ale też prac pisemnych. Zawierają efekty własnej pracy, efekty współpracy z nauczycielem i współpracy koleżeńskiej. Zawierają efekty pracy z błędem, są dokumentowaniem własnego rozwoju opartego o indywidualny PPUS. Materiały dotyczą pracy na lekcji, ale też, według własnego uznania, pracy w domu. Dotyczą treści realizowanych w szkole, ale też treści poszerzających zakres wiedzy z podstawy programowej. Udogodnieniem jest przynoszenie do szkoły notatek dotyczących aktualnie realizowanego działu.

Współpraca z uczniem na bieżąco daje możliwość systematycznej obserwacji jego postępów. Jeśli jest brak postępów, to nie nauczyciel jest za to odpowiedzialny, natomiast ma on możliwość zaopiekowania się uczniem, ma możliwość podjęcia próby dotarcia do powodów braku aktywności, możliwość udzielenia wsparcia i pomocy w znalezieniu rozwiązania.

Dużym ułatwieniem w mobilizowaniu się uczniów do prowadzenia dokumentacji jest praca zespołowa uczniów, zarówno na lekcji, jak i poza nią. Uczniowie, dzięki wcześniejszej integracji lubią ze sobą współpracować, bo wiedzą, że nie są porównywani, oceniani ani krytykowani. Natomiast pracując w ten sposób, mogą się wspierać i inspirować. Takie traktowanie uczniów i czasu lekcji jest bardzo efektywnym czasem nauki, również wzajemnej.

§ 38. [uzasadnianie ocen]

Oceny bieżące oraz klasyfikacyjne są uzasadniane przez nauczyciela ustnie zawsze przed ustaleniem oceny. Na wniosek ucznia lub rodzica uzasadnienie to powinno być sporządzone w formie pisemnej lub elektronicznej

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 44e ust. 3 u.s.o. nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę w sposób określony w statucie szkoły. Z tego przepisu wynika, że nauczyciel musi uzasadnić każdą ustaloną ocenę.

W przyjętym w tym statucie systemie oceniania bieżącego kwestia uzasadniania ustalonych ocen nie jest kwestią pierwszoplanową, bowiem ustalanie przez nauczyciela ocen opisowych i odnoszenie się przy tym do Planu Procesu Uczenia Się powoduje, że oceny bieżące z istoty rzeczy zawsze będą uzasadniane. Statut zatem w komentowanym przepisie ustanawia regulacje, by uczynić zadość wymogom ustawy.

Omawiany przepis stanowi natomiast użyteczną regułę dla ustalania ocen klasyfikacyjnych, nakazuje bowiem, żeby ustalenie tych ocen zostało poprzedzone uzasadnieniem tej oceny.

II.

Statut przewiduje, że uzasadnienie oceny jest co do zasady ustne. Fakultatywnie uzasadnienie może być pisemne lub elektroniczne (przesłane np. mailowo lub za pomocą dziennika elektronicznego) – o ile stosowny wniosek wpłynie do nauczyciela od ucznia lub jego rodzica.

Komentarz praktyczki – Anna Szulc

Każdorazowo, kiedy ustalam ocenę, biorę pod uwagę zdanie ucznia na ten temat. Ciekawe jest to, że nie zdarza się, by uczeń zawyżał ocenę, którą ja mam już wcześniej określoną w oparciu o swoją obserwację i współpracę z uczniem. Natomiast zdarza się, że uczeń zaniża ocenę – w moim przekonaniu jest to efekt kształcenia w poczuciu braku własnej wartości i braku świadomości swoich walorów.

§ 39. [udostępnianie ocenionych prac pisemnych]

1. Sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia oraz dokumentacja, o której mowa w § 37, są udostępniane na bieżąco uczniowi i jego rodzicom.
2. Pozostała dokumentacja dotycząca oceniania ucznia jest udostępniana do wglądu uczniowi i jego rodzicom przez nauczyciela na terenie szkoły w terminie dogodnym dla każdej ze stron i ustalonym przez nauczyciela.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 44e ust. 7 u.s.o. statut szkoły określa sposób udostępniania sprawdzonych i ocenionych prac pisemnych uczniów oraz dokumentacji, o której mowa w art. 44e ust. 5 u.s.o.

II.

Proponujemy w statucie określić zasadę, że pisemne prace uczniów oraz dokumentacja oceniania bieżącego są udostępniane uczniom niezwłocznie i sukcesywnie, zapewniając uczniowi i jego rodzicom swobodny dostęp do tych prac i dokumentów. Takie rozwiązanie najpełniej spełnia prawny wymóg udostępniania ocenionych prac pisemnych. Trzeba tu wskazać, że takie

udostępnianie odbywa się z mocy prawa, rodzice ani uczniowie nie muszą o to wnioskować. To nauczyciel jest zobowiązany do tego, żeby ocenione prace uczniów udostępnić (i to nie tylko do wglądu).

Pozostała dokumentacja, która musi być udostępniana, jest udostępniana do wglądu (o czym wprost stanowi art. 44e ust. 5 *in fine* u.s.o.). Przewidziana w statucie regulacja zakłada, że udostępnianie tej dokumentacji odbywa się na terenie szkoły po uzgodnieniu dogodnego terminu (który ostatecznie ustala nauczyciel). Statut nie przewiduje w tym zakresie ograniczeń w postaci określania konkretnych dni, w których możliwy jest wgląd do dokumentacji.

Komentarz praktyczki – Anna Szulc

Praca ucznia jest jego własnością. Jest podstawą do jego rozwoju, do pracy nad tym, co wymaga dopracowania. Nie ma potrzeby przechowywania prac w szkole. Ocena (niestopniowa) wskazuje poprawne rozwiązania, daje możliwość dotarcia do powodów niepowodzeń i wiedzę, w jaki sposób należy i warto to poprawić. To jest naturalne i zgodne z prawem i zasadami przyjaznej edukacji, która błąd i niepowodzenie traktuje jako szansę do rozwoju, a nie powód do krytyki.

Ułatwieniem w twórczym i bezkonfliktowym podejściu do prac ucznia jest wskazywanie tylko poprawnych rozwiązań, które można uzupełnić w bezpośredniej rozmowie z uczniem, gdyby nauczyciel popełnił błąd i nie zauważył poprawnego rozwiązania. Poza tym bywa, że błędne rozwiązanie jest uznane jako poprawne, jeśli uczeń w rozmowie z nauczycielem wykaże się znajomością wiedzy na dany temat, a niepoprawność wynikała z nieuwagi czy przeoczenia. Uczeń również może po konsultacji w grupie koleżeńskiej uświadomić sobie powód niepoprawnych zapisów i zaprezentować (osobiście) sposób poprawnego rozumowania.

§ 40. [oceny przewidywane]

1. Na dwa tygodnie przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej nauczyciele oraz wychowawca oddziału informują ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania.
2. O przewidywanej negatywnej rocznej ocenie klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych należy poinformować na trzy tygodnie przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej.

3. Informację, o której mowa w ust. 1 i 2, przekazuje się pisemnie lub za pomocą dziennika elektronicznego.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 44g ust. 1 u.s.o. nauczyciele oraz wychowawca informują ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania. Termin i formę przekazania tych informacji określa statut szkoły.

II.

Omawiany przepis przewiduje, że powyższą informację przekazuje się uczniowi i jego rodzicom na dwa tygodnie przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej, a jeśli przewidywana ocena jest oceną negatywną (tj. niedostateczną), to informacja taka powinna trafić do ucznia i jego rodziców na trzy tygodnie przed zebraniem rady pedagogicznej.

Takie terminy są wystarczające, aby uczeń miał szansę na uzyskanie wyższej oceny klasyfikacyjnej niż przewidywana – do czego ma prawo, bo zgodnie z art. 44b ust. 6 pkt 6 u.s.o. warunki i tryb otrzymania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania stanowią element oceniania wewnątrzszkolnego.

§ 41. [termin ustalania ocen klasyfikacyjnych]

1. Śródroczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych oraz śródroczną ocenę klasyfikacyjną zachowania ustala się na dzień przed śródrocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej.

2. Roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych oraz roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania ustala się na dzień przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 44h ust. 6 u.s.o. statut szkoły określa terminy ustalenia śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych. Omawiany przepis realizuje delegację z tego przepisu.

§ 42. [kryteria ustalania śródrocznych ocen klasyfikacyjnych]

1. Ustalenie śródrocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych odbywa się przy współpracy nauczyciela z uczniem i opiera się na:

- 1) dokonywanej przez ucznia samoocenie osiągniętych efektów kształcenia i stopnia realizacji Planu Procesu Uczenia Się;
- 2) dokonywanej przez nauczyciela ocenie osiągniętych przez ucznia efektów kształcenia i stopnia realizacji przez niego Planu Procesu Uczenia Się.

2. Ustalenie śródrocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania odbywa się przy współpracy nauczyciela z uczniem i opiera się na: ocenie wychowawcy, samoocenie ucznia oraz otrzymanych od pozostałych nauczycieli i uczniów danego oddziału informacjach zwrotnych dotyczących zachowania ocenianego ucznia – z tym że do ustalenia oceny konieczne jest posiadanie co najmniej dwóch informacji zwrotnych od pozostałych nauczycieli i co najmniej dwóch informacji zwrotnych uczniów danego oddziału.

3. Śródroczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych oraz śródroczna ocena klasyfikacyjna zachowania są ocenami opisowymi.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 44h ust. 1 u.s.o. śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych ustalają nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne, a śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania - wychowawca oddziału po zasięgnięciu opinii nauczycieli, uczniów danego oddziału oraz ocenianego ucznia. Omawiany przepis spełnia ten wymóg.

II.

Ustalenie śródrocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych odbywa się we współpracy nauczyciela z uczniem – ale to nauczyciel ostatecznie ustala ocenę. Klasyfikacja opiera się na samoocenie ucznia w zakresie realizacji PPUS i dokonywanej ocenie tego procesu i postępów w nim przez nauczyciela.

Ustalenie śródrocznej oceny zachowania zakłada, że do ustalenia oceny konieczne jest posiadanie co najmniej dwóch informacji zwrotnych o ocenianym uczniu od pozostałych uczniów oddziału i dwóch od nauczycieli.

III.

Śródroczne oceny klasyfikacyjne (zachowania i z zajęć edukacyjnych) są ocenami opisowymi, na co pozwala art. 44i ust. 1 pkt 2 i ust. 4 u.s.o.

Komentarz praktyczki – Sylwia Jaskulska

I.

Ocenianie zachowania ma sens tylko wtedy, gdy w proces ten jest zaangażowany uczeń. Możliwość planowania własnego rozwoju i samoocena przebiegu tego procesu to zadania, do realizacji których powinna przygotowywać szkoła. To kompetencje potrzebne każdemu uczniowi w dorosłości. Ocenianie zachowania jest doskonałą okazją uczenia się dokonywania samooceny. Oczywiście tylko pod warunkiem, że uczniowie rozumieją cele i założenia oceniania i że nie jest ono jedynie straszakiem, behawioralnym narzędziem kontroli. We współpracy z rodzicami, którzy także powinni znać i przyjąć zasady oceniania zachowania służącego rozwojowi ucznia, można wypracować sytuację, w której gra nie toczy się o ostateczną wysokość oceny, ale o wspólną pracę w obszarze dobrostanu ucznia i szkolnej wspólnoty. Zachęcam do wykorzystania w młodszych klasach metod projekcyjnych w samoocenie (na przykład pisanie opowiadania na swój temat), a w starszych konkretyzowanie obszarów pracy na dany rok i wspieranie ucznia w dokonywaniu bieżącej samooceny.

II.

Zgodnie z ustawą o systemie oświaty: „Ocenianie zachowania ucznia polega na rozpoznawaniu przez wychowawcę oddziału, nauczycieli oraz uczniów danego oddziału stopnia respektowania przez ucznia zasad współżycia społecznego i norm etycznych oraz obowiązków określonych w statucie szkoły”. Proponujemy, aby

w procesie oceniania brali udział przynajmniej dwaj nauczyciele i przynajmniej dwie osoby z klasy ucznia. Można ustalić, że osoby te są dobierane poprzez losowanie. Tym samym nie każdy ocenia każdego, co daje szansę na większe zaangażowanie się we wsparcie konkretnej, przydzielonej losowo osoby. Można też umówić się z uczniami na inny niż losowanie przebieg dobierania osób do zespołów wspierających danego ucznia. Najważniejsze jest zachowanie warunków, w których nie dążymy za wszelką cenę do jak najwyższej oceny, ale przyglądamy się z różnych perspektyw temu, jak w szkolnej rzeczywistości odnajduje się uczeń i jak mają się jego plany własnego rozwoju wobec rzeczywistości.

§ 43. [kryteria ustalania rocznych ocen klasyfikacyjnych]

1. Ustalenie rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych odbywa się według zasad określonych w § 41 ust. 1. Ustalenie rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania odbywa się według zasad określonych w § 41 ust. 2.
2. Roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych oraz roczna ocena klasyfikacyjna zachowania są ustalane według skali określonej we właściwych przepisach, a w klasach I-III szkoły podstawowej są to oceny opisowe.

KOMENTARZ

Omawiany przepis odsyła do regulacji z § 41 statutu, bowiem kryteria ustalania klasyfikacyjnych ocen śródrocznych i rocznych są tożsame.

Komentarz praktyczki – Anna Szulc

Również roczną ocenę klasyfikacyjną z przedmiotu wypracowuję wspólnie z uczniem. Przy czym w trakcie obserwacji jego procesu uczenia się odnoszę się do jego wcześniej określonych w PPUS oczekiwań i wcześniej rozmawiam z uczniem o tym, kiedy to, co było planowane, nie jest według mnie realizowane. Ale rozmowa nie polega na wydawaniu opinii przez mnie na ten temat, a na pytaniu ucznia, jakie ma na ten temat zdanie.

§ 44. [zasada indywidualizacji]

Ustalenie śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych odbywa się bez odnoszenia się do efektów uczenia się osiągniętych przez pozostałych uczniów i stopnia realizacji przez nich Planu Procesu Uczenia Się.

KOMENTARZ

Omawiany przepis jest kolejną konkretyzacją zasady indywidualizacji pracy z uczniem, którą proponowany przez nas system oceniania stara się wyrażać. Stanowi on, że przy ustalaniu śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych nauczyciel nie porównuje uczniów między sobą i takie porównanie nie jest dla niego wskaźnikiem pomagającym ustalić ocenę – co niestety obecnie jest częstą praktyką.

Komentarz praktyczki – Anna Szulc

Ocenę śródroczną i końcową taką samą mogą uzyskać uczniowie, którzy osiągnęli różne poziomy wiedzy naukowej. Podstawowym kryterium stosowanym w ocenianiu jest progres w rozwoju, zaangażowanie i współpraca, zarówno koleżeńska, jak i z nauczycielem.

§ 45. [ocena przewidywana a ocena roczna]

1. Ustalona roczna ocena klasyfikacyjna nie może być niższa, niż ocena przewidywana, o której mowa w § 40 ust. 1 i 2.
2. Otrzymanie wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych jest możliwe dla każdego ucznia, który wyrazi taką chęć i odbywa się w drodze rozmowy ucznia z nauczycielem nad poziomem spełnienia przez ucznia kryteriów na ocenę proponowaną i wyższą, która może być uzupełniona wykonaniem przez ucznia wskazanych przez nauczyciela zadań.

KOMENTARZ

I.

Omawiany przepis statuuje spotykaną w niektórych szkołach zasadę, która mówi, że roczna ocena klasyfikacyjna nie może być niższa niż ocena przewidywana.

Ujęcie tej zasady w statucie – przy przyjętych przez nas zasadach oceniania – jest tylko formalnością. Ale warto taki przepis przewidzieć również w statucie, który zawiera „klasyczne” zasady oceniania.

II.

Komentowany przepis formułuje też warunki i tryb uzyskania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych, co zgodnie z art. 44b ust. 6 u.s.o. stanowi element oceniania wewnątrzszkolnego. Przyjęty warunki wnioskowania o wyższą ocenę są maksymalnie liberalne – może to zrobić każdy uczeń. Podwyższenie oceny może odbyć się po rozmowie ucznia z nauczycielem, w trakcie której na nowo analizowana jest praca ucznia w ciągu roku szkolnego. Rozmowa ta może być uzupełniona o wykonanie przez ucznia wskazanych zadań.

§ 46. [odeślanie]

Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do ustalania końcowych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych oraz końcowych ocen klasyfikacyjnych zachowania.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 44e ust. 1 pkt 2 uczniowie otrzymują oceny klasyfikacyjne śródroczne, roczne i końcowe. Klasyfikacji końcowej dokonuje się w klasie programowo najwyższej (art. 44f ust. 6 u.s.o.). Komentowany przepis nakazuje odpowiednie stosowanie do ustalania ocen końcowych zachowania i z zajęć edukacyjnych przepisów niniejszego rozdziału. Taki zabieg legislacyjny czyni statut przejrzystszym.

ROZDZIAŁ X

PRAWA I OBOWIĄZKI UCZNIÓW. NAGRODY I KARY

§ 47. [prawa uczniów]

Uczniowie mają w szczególności prawo do:

- 1) rzetelnego procesu dydaktyczno-wychowawczego opartego na budowaniu podmiotowych relacji z nauczycielem, którego zasadami są:

- a) możliwość zadawania przez ucznia pytań,
  - b) przekonanie, że celem uczenia się jest sukces każdego ucznia, a nie oceny i rywalizacja,
  - c) możliwość skorzystania z pomocy nauczyciela i pomocy koleżeńskiej,
  - d) efektywne wykorzystanie czasu lekcji,
  - e) stosowanie wspierających metod uczenia się,
  - f) uczenie się na błędach,
  - g) brak obowiązkowych prac domowych,
  - h) oczekiwanie postępu a nie perfekcji,
  - i) współpraca w zaufaniu i współodpowiedzialności, w oparciu o szczerść i wzajemny szacunek,
  - j) komunikacja, dobre relacje i przyjazna atmosfera;
- 2) dokonywania wyboru co do liczby i stopnia trudności wykonywanych zadań, podejmowanych przedsięwzięć, także w obszarze zachowania (praca nad sobą);
  - 3) spotkań trójstronnych uczeń – nauczyciel – rodzic, które mają wspierać ucznia w rozwiązywaniu problemów i pokonywaniu trudności;
  - 4) korzystania z bazy dydaktyczno-naukowej i zaplecza socjalnego szkoły, w szczególności z biblioteki, świetlicy, pracowni, szatni, stołówek.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 17 u.p.o. statut szkoły określa prawa uczniów. W komentowanym przepisie zawarliśmy nieobszerny katalog praw ucznia – nie oznacza to jednak, że to jedyne prawa, jakie przysługują uczniom (co podkreśla użyte sformułowanie „w szczególności”, poprzedzające katalog praw ucznia). Wymienione w tym przepisie prawa to prawa, które przysługują uczniom ze względu na to, że są uczniami, że uczęszczają do danej szkoły i korzystają z jej usług.

Trzeba mieć na względzie, że poza tymi prawami, uczniom przysługują wszelkie prawa i wolności wynikające z prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności z Konstytucji RP, Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Konwencji o Prawach Dziecka. Nie można o tym zapominać.

Prawa uczniów mogą wynikać też z innych postanowień statutu (zob. np. § 48 ust. 2 statutu).

II.

W komentowanym przepisie warto zwrócić uwagę na zasady rzetelnego procesu dydaktycznego. Ujęliśmy tam reguły, które są emanacją wcześniejszych przepisów dotyczących oceniania i mają stanowić swoisty bufor bezpieczeństwa przed stosowaniem metod, które niweczyłyby cele, założone przy konstruowaniu takiego a nie innego systemu oceniania. Wskutek tego rangę zasad wpisanych do statutu zyskują zasady braku obowiązkowych prac domowych, oczekiwania postępu a nie perfekcji czy przekonania, że celem uczenia się nie jest rywalizacja o oceny.

III.

Prawo ucznia do dokonywania wyboru co do liczby i stopnia trudności wykonywanych zadań to kolejny przepis, który niejako formalizuje ideę szkoły i nauczania, którą stara się ten statut wyrażać. Komentowany przepis daje uczniowi możliwość podejmowania zadań i przedsięwzięć o takim stopniu trudności i w takiej liczbie, które będą stanowiły adekwatne do jego możliwości wyzwanie. Przepis ten gwarantuje też uczniom prawo zindywidualizowanej pracy i jest gwarancją tego, że uczniowie nie będą obciążani pracą ponad siły.

IV.

Proponujemy też wprowadzić prawo uczniów do spotkań trójstronnych uczeń – nauczyciel – rodzic. W polskich szkołach spotkania takie są rzadkością, a dla wielu uczniów mogą stanowić istotny czynnik wspomagający ich proces uczenia się. Podkreślenia wymaga, że takie spotkania to wyłącznie prawo ucznia, zatem nie można takich spotkań organizować obowiązkowo.

§ 48. [naruszenia praw uczniów]

1. Dyrektor szkoły niezwłocznie podejmuje niezbędne działania w przypadku powzięcia informacji o naruszeniu praw uczniów, a w szczególności:

- 1) przeprowadza postępowanie wyjaśniające, które ma na celu m. in. ustalenie podmiotów odpowiedzialnych za naruszenie oraz przyczyny i skutki tego naruszenia;
- 2) zapewnia wsparcie uczniowi, którego prawa zostały naruszone;
- 3) dąży do wyeliminowania skutków naruszenia.

2. Każdy uczeń, którego prawo zostało naruszone, ma prawo złożyć skargę do dyrektora szkoły. Jeśli naruszenia prawa dopuścił się dyrektor szkoły, przysługuje prawo złożenia skargi do rady szkoły.

4. Organ rozpatrujący skargę zobowiązany jest do jej rzetelnego rozpatrzenia w możliwie najkrótszym terminie, jednak nie dłuższym niż 14 dni. Jeśli dotrzymanie tego terminu nie jest możliwe z powodów wynikających ze stopnia złożoności sprawy lub okoliczności niezależnych od organu, organ może wydłużyć termin do rozpatrzenia sprawy, informując o tym składającego skargę oraz podając powód wydłużenia terminu.

5. Organ rozpatrujący skargę zobowiązany jest dołożyć wszelkich starań, aby strona składająca skargę nie poniosła negatywnych konsekwencji związanych ze złożeniem skargi, w szczególności zapewnić, aby fakt złożenia skargi nie został ujawniony bez zgody skarżącego, chyba że co innego wynika z przepisów prawa powszechnie obowiązującego oraz zapewnić stronie skarżącej anonimowość, chyba że ujawnienie tożsamości skarżącego jest niezbędnie konieczne do rozpatrzenia skargi i wyeliminowania naruszeń praw ucznia.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 17 u.p.o. statut szkoły określa również tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw ucznia – i tryb taki jest określony w komentowanym przepisie.

Należy podkreślić, że tryb składania skarg odnosi się nie tylko do przypadków naruszeń praw ucznia określonych w § 47 statutu – katalog zawarty w tym przepisie nie jest bowiem wyczerpujący. Skargi na naruszenia praw uczniów można składać też w przypadku naruszenia praw człowieka i obywatela, określonych w odrębnych przepisach (zob. komentarz do § 47, teza I) czy też deliktów dyscyplinarnych nauczycieli, które naruszają prawa uczniów.

II.

Na mocy statutu dyrektor szkoły jest zobowiązany z urzędu podejmować niezbędne działania w przypadku powzięcia informacji o naruszeniu praw ucznia. Takie unormowanie ma przeciwdziałać sytuacji braku reakcji organów szkoły na występujące naruszenia praw uczniów w przypadku braku złożenia skargi przez ucznia.

W przyjętym przez nas modelu w sferze dbałości o przestrzeganie praw ucznia tryb skargowy ma rolę pomocniczą. Najistotniejsze jest tutaj działanie dyrektora szkoły, który powinien w tym obszarze działać ze szczególną starannością. Warto też podkreślić, że obowiązkiem dyrektora, w ramach podejmowanych działań w związku z naruszeniem praw ucznia, jest udzielenie wsparcia pokrzywdzonemu uczniowi.

III.

Statut przyznaje każdemu uczniowi prawo do złożenia skargi w przypadku naruszenia jego praw. Skargę składa się do dyrektora szkoły, chyba że to dyrektor dopuścił się naruszenia praw ucznia – wtedy organem właściwym do rozpatrzenia skargi będzie rada szkoły.

Statut przewiduje, że rozpatrzenie skargi powinno być rzetelne i odbyć się w ciągu 14 dni. Istnieje jednak, po spełnieniu przesłanek określonych w statucie, możliwość wydłużenia tego terminu – o tym fakcie należy powiadomić ucznia.

IV.

Statut przewiduje też specjalne gwarancje dla ucznia, który złożył skargę, stanowiąc, że organ rozpatrujący skargę ma dołożyć wszelkich starań, aby uczeń ten nie poniósł negatywnych konsekwencji złożenia skargi. Co do zasady organ rozpatrujący nie może zatem bez zgody skarżącego ucznia wyjawiać faktu złożenia skargi ani jego tożsamości – chyba że zajdą wyjątki określone w statucie lub wymagać będą tego przepisy prawa powszechnie obowiązującego.

§ 49. [ogólne obowiązki uczniów]

Uczniowie są zobowiązani do:

- 1) udziału w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych i zadeklarowanych przez nich dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
- 2) systematycznego i punktualnego uczęszczania na zajęcia, o których mowa w pkt 1;
- 3) przebywania w czasie trwania zajęć edukacyjnych i przerw między nimi na terenie szkoły pod nadzorem nauczycieli, chyba że zajęcia odbywają się poza terenem szkoły - o ile nie uzyskali pełnoletności.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 17 u.p.o. statut szkoły określa obowiązki uczniów. Szczegółowe wyliczenie tych obowiązków zawiera art. 99 u.p.o. – zawarty tam katalog jest jednak katalogiem otwartym, co oznacza, że można w statucie szkoły określić również inne obowiązki (natomiast z zastrzeżeniem, które wskazano w artykule „Co jest nie tak ze statutami? Zarys problemu”, zamieszczonym w tej publikacji).

II.

Umieszczone w komentowanym przepisie obowiązki ucznia wykraczają poza katalog z art. 99 u.p.o., ale pozostają istotnie i funkcjonalnie związane z pozycją ucznia jako podmiotu korzystającego z usług szkoły i dotyczą: obowiązku udziału w zajęciach, systematycznego i punktualnego uczęszczania na zajęcia oraz przebywania w czasie trwania zajęć edukacyjnych i przerw między nimi na terenie szkoły pod nadzorem nauczycieli (o ile zajęcia odbywają się na terenie szkoły). Ta ostatnia regulacja podyktowana jest względami bezpieczeństwa.

Z obowiązku przebywania w czasie trwania zajęć edukacyjnych i przerw między nimi na terenie szkoły pod nadzorem nauczycieli zwolnieni są uczniowie pełnoletni.

§ 50. [zasady zachowania się w czasie zajęć]

1. Uczniowie są zobowiązani do przestrzegania obowiązków w zakresie zachowania podczas zajęć edukacyjnych określonych w niniejszym paragrafie.
2. W trakcie zajęć uczniowie są zobowiązani do przestrzegania poleceń nauczyciela w zakresie bezpiecznej i higienicznej organizacji pracy.
3. Uczniowie nie mogą podczas zajęć samowolnie opuszczać sali lekcyjnej lub innego miejsca, w którym odbywają się zajęcia.
4. W trakcie zajęć uczniowie powinni przestrzegać zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 99 pkt 1 u.p.o. obowiązki ucznia określone w statucie szkoły uwzględniają obowiązki w zakresie właściwego zachowania się podczas zajęć edukacyjnych.

Określone w komentowanym przepisie obowiązki uczniów są krótkie i zrozumiałe, dotyczą kwestii bezpieczeństwa i higieny. Statut przewiduje, że nauczyciel może korzystać ze swojego władztwa pedagogicznego (pochodna władztwa zakładowego) i wydawać uczniom wiążące ich polecenia. Polecenia te nie mogą być jednak arbitralne – mają służyć zachowaniu bezpieczeństwa i porządku.

Statut nie zabrania uczniom opuszczać miejsca odbywania zajęć – wymaga jedynie, aby na opuszczenie sali zgoda została wyrażona przez nauczyciela lub by opuszczenie sali nie było samowolne.

Komentarz praktyczki – Sylwia Jaskulska

Ocenianie zachowania, szczególnie systemy punktowe, często wiąże się z tym, że na jednej skali umieszcza się informacje o działaniach wolontariackich ucznia, jego wynikach edukacyjnych, kulturze języka, a nawet higienie (na przykład strój zmienny na lekcje wychowania fizycznego). Warto natomiast wyraźnie rozdzielić pewną bazową kulturę i zasady bezpieczeństwa, które są wymienione choćby w tym punkcie statutu (i w dalszych) od planu rozwoju ucznia. Higiena pracy czy odpowiednie zachowanie w sali lekcyjnej lub też po prostu obecność na lekcjach to obowiązki ucznia, których nieprzestrzeganie ma swoje konsekwencje i jest związane z prawem szkolnym. Natomiast w planie indywidualnego rozwoju

uczeń ma odnosić się także do kryteriów takich, jak organizacja własnego procesu uczenia się (planowanie pracy, wypracowanie własnych metod uczenia się, umiejętność udzielania i korzystania z pomocy/wsparcia). Nie znaczy to, że uczeń w sposób nagminny lub rażący nieprzestrzegający szkolnych przepisów może mieć wzorową ocenę zachowania. Rzecz jest raczej w takim podejściu, które nie sprowadza oceny zachowania do rozliczania ucznia z rozmawiania na lekcjach, spóźniania się, a w opozycji z przynoszenia materiałów na gazetkę szkolną czy kwiatków w doniczkach do sali. Ma to być coś więcej, coś, co naprawdę definiuje podejście danego ucznia do bycia częścią szkolnej wspólnoty i jego chęć pracy nad sobą.

§ 51. [usprawiedliwianie nieobecności]

1. Uczniowie są zobowiązani do przestrzegania obowiązków w zakresie usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach edukacyjnych określonych w niniejszym paragrafie.
2. Uprawnionymi do złożenia wniosku o usprawiedliwienie nieobecności są: rodzice uczniów niepełnoletnich i uczniowie pełnoletni. Rodzice uczniów pełnoletnich nie są uprawnieni do składania wniosków, o których mowa w zdaniu pierwszym.
3. Wniosek o usprawiedliwienie nieobecności składa się w formie pisemnej lub elektronicznej poprzez moduł wiadomości dziennika elektronicznego do wychowawcy klasy.
4. Wniosek o usprawiedliwienie nieobecności powinien zawierać wskazanie zajęć edukacyjnych, które są objęte wnioskiem oraz wskazanie powodu każdej nieobecności. Do wniosku można załączyć dowody uprawdopodobniające zaistnienie okoliczności stanowiących powód nieobecności.
5. Wniosek o usprawiedliwienie nieobecności powinien być złożony w terminie 7 dni od dnia, w którym ustała przyczyna nieobecności.
6. Wychowawca klasy rozpatruje wniosek, w szczególności biorąc pod uwagę, czy wskazane we wniosku powody nieobecności uzasadniają nieobecność ucznia na zajęciach edukacyjnych.
7. Wniosek złożony przez podmiot nieuprawniony oraz taki, który nie uzasadnia w sposób dostateczny nieobecności, podlega odrzuceniu. Wniosek złożony po terminie, o którym mowa w ust. 6, może zostać odrzucony. Pozostałe wnioski zostaną uwzględnione i wychowawca usprawiedliwia nieobecność.

8. Na odrzucenie wniosku, o którym mowa w ustępie poprzedzającym, wnioskodawcy służy skarga do dyrektora szkoły, która powinna zostać złożona w terminie 3 dni od dnia odrzucenia wniosku, z zachowaniem wymogów określonych w ust. 3. Skarga powinna być właściwie uzasadniona. Dyrektor, rozpatrując skargę, może ją odrzucić lub uwzględnić, zobowiązując wychowawcę klasy do usprawiedliwienia nieobecności. Decyzja dyrektora jest ostateczna.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 99 pkt 2 u.p.o. obowiązki ucznia określone w statucie szkoły uwzględniają obowiązki w zakresie usprawiedliwiania nieobecności. Statut powinien przewidywać termin i formę usprawiedliwiania nieobecności. Omawiany przepis realizuje tę delegację.

II.

Komentowany przepis stanowi, że uprawnieni do składania wniosków o usprawiedliwienie są rodzice uczniów niepełnoletnich i uczniowie pełnoletni (i podkreśla jednocześnie, że uprawnieni w tym zakresie nie są rodzice uczniów pełnoletnich – co zresztą i tak wynika z przepisów prawa, bo osoby pełnoletnie nie pozostają pod władzą rodzicielską i rodzicom osób pełnoletnich brak umocowania do działania w ich imieniu). Należy pamiętać, że nie można uniemożliwiać uczniom pełnoletnim samodzielnego wnioskowania o usprawiedliwienie nieobecności ani ograniczać tego uprawnienia tylko do sytuacji, w których zgodę wyrażą na to rodzice ucznia pełnoletniego.

Trzeba zaznaczyć też, że mówimy o wniosku o usprawiedliwienie nieobecności, a nie o usprawiedliwieniu nieobecności. Usprawiedliwienie nieobecności to bowiem czynność faktyczna, której dokonuje uprawniony nauczyciel.

III.

Statut przewiduje dwie formy składania usprawiedliwień: pisemną lub elektroniczną za pośrednictwem dziennika elektronicznego. Przepisy w tym zakresie można dostosować do potrzeb konkretnej szkoły.

Osobą, która przyjmuje i rozpatruje wnioski o usprawiedliwienie nieobecności, jest wychowawca klasy.

IV.

Statut przewiduje obligatoryjne elementy wniosku o usprawiedliwienie, którymi są: wskazanie zajęć edukacyjnych, które są objęte wnioskiem oraz wskazanie powodu każdej nieobecności. Fakultatywnie wniosek może zawierać dowody uprawdopodobniające powód nieobecności (np. zwolnienie lekarskie).

Terminem przewidzianym na złożenie wniosku o usprawiedliwienie nieobecności jest 7 dni liczone od dnia, w którym ustała przyczyna nieobecności.

V.

Wniosek o usprawiedliwienie nieobecności rozpatruje wychowawca klasy i ocenia go pod kątem zasadności powodów wskazanych jako te, które mają usprawiedliwiać nieobecność. Jeśli nauczyciel dojdzie do wniosku, że wskazane powody nie są dostateczne, powinien odrzucić wniosek i nie usprawiedliwić nieobecności. Podobnie powinien postąpić wówczas, gdy wniosek wpłynie od podmiotu nieuprawnionego. Natomiast w sytuacji, gdyby wniosek został złożony po terminie, wychowawca może taki wniosek zarówno uwzględnić, jak i odrzucić. Wnioski nieodrzucone uznaje się za uwzględnione, co oznacza usprawiedliwienie nieobecności.

Statut nie określa terminu, w którym wychowawca ma wniosek rozpatrzyć. Powinno to się stać niezwłocznie, tego wymaga bowiem rzetelne wypełnianie obowiązków wychowawcy oddziału.

VI.

Decyzja nauczyciela o odrzuceniu wniosku o usprawiedliwienie nieobecności nie jest ostateczna. Podmiotowi składającemu wniosek służy skarga do dyrektora szkoły (wnoszona na piśmie lub elektronicznie, za pośrednictwem dziennika elektronicznego). Skarga powinna być uzasadniona.

Dzięki skardze na decyzję wychowawcy o odrzuceniu wniosku o usprawiedliwienie nieobecności istnieją gwarancje, że wniosek taki zostanie rozpatrzony poprawnie, a dyrektor szkoły zweryfikuje ewentualne pomyłki wychowawcy (który mógł np. nieprawidłowo ocenić powody nieobecności).

§ 52. [zwalnianie się z zajęć]

1. Uczeń może zostać zwolniony z części zajęć w danym dniu. Do wniosku o zwolnienie ucznia z części zajęć w danym dniu stosuje się odpowiednio przepisy § 51 ust. 2, 3, 4, 6 i 7, z tym że wniosek można złożyć także w formie ustnej i także wobec dyrektora szkoły.
2. Nieobecności ucznia, objęte wnioskiem o zwolnienie z części zajęć w danym dniu, uznaje się za usprawiedliwione.
3. Uczeń pełnoletni, który samowolnie opuścił część zajęć w danym dniu bez dochowania procedury określonej w niniejszym paragrafie, traci prawo do usprawiedliwienia wynikłych z tego nieobecności.

KOMENTARZ

Przepisy prawa powszechnie obowiązującego nie obligują do regulowania w statucie szkoły procedury zwalniania się uczniów z zajęć, ale warto to uczynić, bo to praktycznie doniosła kwestia.

W komentowanym przepisie procedura zwalniania się podobna jest do procedury usprawiedliwiania nieobecności. Stąd też nieobecności wynikłe ze zwolnienia się z zajęć zostają usprawiedliwione na mocy statutu. Warto dostrzec, że samowolne opuszczenie zajęć przez ucznia pełnoletniego będzie skutkowało niemożliwością usprawiedliwienia wynikłych z tego powodu nieobecności (obowiązuje domniemanie, że skoro uczeń nie skorzystał z procedury zwolnienia określonej statutem, to powód zwolnienia był błahy i nie daje podstaw, by nieobecność była usprawiedliwiona).

§ 53. [zasady ubierania się]

1. Uczniowie są zobowiązani do przestrzegania obowiązków w zakresie zasad ubierania się na terenie szkoły określonych w niniejszym paragrafie.
2. Uczniowie są obowiązani ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, z zastrzeżeniem, że niedozwolone jest noszenie stroju zawierającego elementy nawołujące do nienawiści, dyskryminujące lub sprzeczne z prawem bądź stwarzające zagrożenie dla bezpieczeństwa innych uczniów, nauczycieli lub pracowników szkoły.

3. Na zajęciach wychowania fizycznego uczniów obowiązują strój sportowy oraz obuwie sportowe.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 99 pkt 3 u.p.o. obowiązki ucznia określone w statucie szkoły uwzględniają obowiązki w zakresie przestrzegania zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły. Istnieje zatem ustawowa delegacja do określenia w statucie takich zasad. Należy pamiętać, aby zasady ubierania się były napisane w sposób jasny, precyzyjny, ze zredukowanym do minimum słownictwem ocennym.

II.

Omawiany przepis zasady ubierania się ujmuje zwięźle. Uczniowie mogą nosić strój co do zasady dowolny, z pewnymi tylko ograniczeniami, niewkraczającymi za bardzo w sferę ich wolności i prywatności. Zakaz noszenia strojów z elementami nawołującymi do nienawiści czy dyskryminującymi można uznać za powszechnie akceptowany, a zakaz noszenia elementów stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa też nie budzi kontrowersji.

Dozwolone są stroje zgodne z ogólnie przyjętymi normami społecznymi. Strój powinien być dostosowany do miejsca, jakim jest szkoła, trzeba natomiast pamiętać, że nie oznacza to zakazu noszenia strojów bardziej wyrazistych. Szkoła nie może ingerować ponad miarę w to, jak ubierają się uczniowie.

Zasady ubierania się na zajęciach wychowania fizycznego określają tylko tyle, że wymagany jest strój sportowy. Statut nie ingeruje ani w kolor koszulek czy spodni, ani ich długość, pozostawiając w tym zakresie swobodę uczniom.

III.

Konieczne w tym miejscu jest podkreślenie, że statut szkoły nie musi regulować zasad ubierania się uczniów w trakcie zajęć poza terenem szkoły – i odradzamy wprowadzanie takich regulacji.

Istotniejsze jest jeszcze jednak to, że statut szkoły nie może określać obowiązków uczniów w zakresie wyglądu. Mimo że katalog określony w art. 99 u.p.o. jest katalogiem otwartym, to trzeba zważyć, że regulowanie statutem szkoły wyglądu uczniów jest nadmierną, nieproporcjonalną i niekonieczną ingerencją w sferę ich wolności i prywatności, dla której nie ma podstawy ustawowej.

Pisaliśmy już w tej publikacji, że nakładając na uczniów obowiązki w statucie szkoły bez wyraźnej ku temu delegacji w ustawie należy zachować daleko idącą ostrożność oraz że przepisy funkcjonalnie i celowościowo powinny być związane z charakterem szkoły jako zakładu administracyjnego. Przepisy statutowe regulujące wygląd uczniów nie spełniają tych kryteriów i nie mogą się w żadnym statucie ostać.

Komentarz praktyczki – Gabriela Olszowska

Warto z uczniami i rodzicami rozmawiać o bezpiecznym stroju. Platformy na 10 cm nie są bezpiecznym obuwiem (skutkują skręcaniem kostek, zerwaniem ścięgien), metalowe kręgi o dużej średnicy absolutnie nie mogą być w uszach, gdy uczeń lub uczennica są na zajęciach wychowania fizycznego; paznokcie wystające poza opuszki palców skutkują zadrapaniami i wybiciem palców w kontakcie ze ścianą czy drugim uczniem lub piłką. Uwagę tę piszę jako osoba zatroskana, która wielokrotnie przez wiele lat udzielała pierwszej pomocy. Bezpieczeństwa też nie budzi kontrowersji.

Dozwolone są stroje zgodne z ogólnie przyjętymi normami społecznymi. Strój powinien być dostosowany do miejsca, jakim jest szkoła, trzeba natomiast pamiętać, że nie oznacza to zakazu noszenia strojów bardziej wyrazistych. Szkoła nie może ingerować ponad miarę w to, jak ubierają się uczniowie.

Zasady ubierania się na zajęciach wychowania fizycznego określają tylko tyle, że wymagany jest strój sportowy. Statut nie ingeruje ani w kolor koszulek czy spodni, ani ich długość, pozostawiając w tym zakresie swobodę uczniom.

§ 54. [telefony i inne urządzenia]

1. Uczniowie są zobowiązani do przestrzegania obowiązków w zakresie przestrzegania warunków wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły określonych w niniejszym paragrafie.
2. Na teren szkoły można wносить telefony komórkowe i inne urządzenia elektroniczne.
3. Na terenie szkoły można korzystać z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych, z zastrzeżeniem, że korzystanie z nich w czasie zajęć edukacyjnych może odbywać się tylko za zgodą nauczyciela lub innej osoby prowadzącej zajęcia.

4. Korzystanie na terenie szkoły z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych powinno odbywać się z poszanowaniem zasad współżycia społecznego, w tym szczególności prawa do prywatności uczniów i nauczycieli i prawa do niezakłóconego przebywania na terenie szkoły.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 99 pkt 4 u.p.o. statut określa obowiązki uczniów w zakresie przestrzegania warunków wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły. Odnosząc się do przepisu ten nakazuje, by statut określał warunki wnoszenia (a nie nie-wnoszenia) oraz korzystania (a nie nie-korzystania) z telefonów komórkowych i innych urządzeń. Z takiej redakcji art. 99 pkt 4 u.p.o. wynika, że nie można całkowicie zakazać wnoszenia telefonów komórkowych i innych urządzeń na terenie szkoły ani nie można całkowicie zakazać korzystania z nich w szkole. Ustawodawca słusznie tak uczynił, bowiem odmienna sytuacja stanowiłaby nadmierną ingerencją w prawa właściciela (użytkownika) rzeczy (por. art. 140 k.c.).

II.

Omawiany przepis pozwala bezwarunkowo wносить telefony komórkowe i inne urządzenia elektroniczne na teren szkoły oraz pozwala na ich korzystanie. Korzystanie z telefonów i innych urządzeń może być zabronione w trakcie zajęć edukacyjnych, jeśli tak zdecyduje nauczyciel. Naruszenie tego zakazu przez ucznia nie może jednak pociągać za sobą odebrania mu telefonu lub innego urządzenia. Nauczyciel ani szkoła nie mają takich uprawnień – co trzeba z całą mocą podkreślić, bo zbyt często w statutach znajdują się przepisy, które wprowadzają przepisy przewidujące konfiskatę telefonu ucznia.

III.

Korzystanie na terenie szkoły z telefonów komórkowych i innych urządzeń ma odbywać się z poszanowaniem zasad współżycia społecznego – chodzi o to, by telefony i inne urządzenia były używane „zwyczajnie”, zgodnie ze swoim przeznaczeniem, by nie powodowały uciążliwości dla pozostałych osób przebywających w szkole (np. nie emitowały nadmiernego hałasu).

§ 55. [zasady zachowania się]

---

1. Uczniowie są zobowiązani do przestrzegania obowiązków w zakresie zachowania wobec nauczycielek i nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz pozostałych uczniów określonych w niniejszym paragrafie.
2. Uczniowie zobowiązani są do poszanowania godności każdego członka społeczności szkolnej oraz odnoszenia się do każdego z szacunkiem i w sposób niedyskryminujący.
3. Zabronione jest stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej w stosunku do nauczycielek i nauczycieli, innych pracowników szkoły oraz pozostałych uczniów.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 99 pkt 5 u.p.o. statut określa obowiązki uczniów w zakresie właściwego zachowania się wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz pozostałych uczniów. Omawiany przepis statuuje takie zasady. Czyni to zwięźle i precyzyjnie, nie stosując spotykanych nieraz kazuistycznych wyliczeń zachowań dozwolonych, nakazanych i zakazanych.

Zasady, które obowiązują w szkole uczniów, są uniwersalne: poszanowanie godności innych osób, odnoszenia się do innych z szacunkiem i bez uprzedzeń, zakaz przemocy psychicznej i fizycznej. Są one całkowicie wystarczające, by szkoła mogła działać harmonijnie i być miejscem bezpiecznym i przyjaznym dla uczniów.

§ 56. [skreślenie z listy uczniów]

---

1. Uczeń może zostać skreślony z listy uczniów tylko w przypadku:
  - 1) złożenia rezygnacji – przez ucznia pełnoletniego lub rodziców ucznia niepełnoletniego;
  - 2) popełnienia umyślnego przestępstwa przeciwko zdrowiu, życiu lub mieniu znacznych rozmiarów, stwierdzonego prawomocnym wyrokiem sądu;

3) rażącego i długotrwałego naruszania zasad współżycia społecznego na terenie szkoły, zwłaszcza stosowania przemocy wobec członków społeczności szkolnej – jeśli wcześniej zastosowane środki wychowawcze nie przyniosły skutku.

2. Skreślenia z listy uczniów dokonuje dyrektor szkoły na podstawie uchwały rady pedagogicznej i po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego.

3. W przypadku ucznia objętego obowiązkiem szkolnym, dyrektor szkoły podstawowej może wystąpić w sytuacjach opisanych w ust. 1 pkt 2 i 3 do kuratora oświaty z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej szkoły.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 17 u.p.o. statut szkoły określa też przypadki, w których uczeń może zostać skreślony z listy uczniów szkoły.

II.

Określony w statucie katalog przypadków, w których uczeń może zostać skreślony z listy uczniów, jest katalogiem zamkniętym. Warto mieć to na uwadze, gdy konstruuje się statut. Nie jest dopuszczalne skreślenie ucznia z listy uczniów w sytuacji, gdy nie jest spełniona wynikająca ze statutu przesłanka wprost uprawniająca do skreślenia ucznia.

Omawiany przepis przewiduje tylko trzy sytuacje, w których może dojść do skreślenia ucznia z listy uczniów. Jedną z nich jest złożenie rezygnacji – co nie budzi chyba żadnych zastrzeżeń. Drugi przypadek to popełnienie przez ucznia przestępstwa umyślnego – natomiast nie wszystkich, ale tych, które można byłoby uznać za szczególnie poważne. Co ważne, popełnienie takiego przestępstwa musi zostać stwierdzone prawomocnym wyrokiem sądu. Niestety w wielu statutach szkół znajdują się przepisy, które pozwalają skreślić ucznia z listy uczniów za drobne wykroczenia lub przestępstwa popełnione nieumyślnie, często jeszcze w sytuacji, gdy sąd nie stwierdził, że do popełnienia przestępstwa czy wykroczenia faktycznie doszło. Takie przepisy nigdy nie powinny się w statucie znaleźć.

Trzecią sytuacją, w której jest możliwe skreślenie ucznia, jest rażące i długotrwałe naruszanie przez niego zasad współżycia społecznego na terenie szkoły, które ma miejsce pomimo zastosowanych wcześniej środków wychowawczych.

Przepis ten podkreśla charakter kary skreślenia ucznia z listy uczniów jako kary *ultima ratio* – kary ostatecznej, stosowanej w sytuacji, gdy nie ma widoków na poprawę zachowania ucznia, a zachowanie to zagraża innym uczniom oraz pracownikom szkoły.

III.

Uzupełniając trzeba dodać, że dyrektor szkoły posiada kompetencję do skreślenia ucznia z listy uczniów na podst. art. 68 ust. 2 u.p.o. Skreślenie odbywa się poprzez wydanie decyzji administracyjnej i powinno być poprzedzone postępowaniem administracyjnym. Podstawą decyzji o skreśleniu ucznia z listy uczniów jest uchwała rady pedagogicznej (która daje możliwość, ale nie konieczność skreślenia ucznia), a przed skreśleniem dyrektor powinien zasięgnąć opinii samorządu uczniowskiego.

IV.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 20 u.p.o. statut powinien określać przypadki, w których dyrektor szkoły podstawowej może wystąpić do kuratora oświaty z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej szkoły. W omawianym przepisie przypadki te są takie same, jak przypadki, w których można ucznia skreślić z listy uczniów.

Określenie tych przypadków jest konieczne, bowiem zgodnie z art. 68 ust. 3 u.p.o. dyrektor szkoły nie może skreślić z listy uczniów ucznia objętego obowiązkiem szkolnym.

§ 57. [nagrody]

1. Uczeń może zostać nagrodzony za wzorowe wywiązywanie się ze swoich obowiązków szkolnych, wzorową postawę prospołeczną, w tym w szczególności w zaangażowanie w wolontariat i pomoc innym, osiągnięte sukcesy sportowe, naukowe, artystyczne i inne.

2. Rodzaje przyznawanych nagród:

- 1) List Gratulacyjny Dyrektora Szkoły - przyznawany przez dyrektora szkoły
- 2) List Gratulacyjny Rady Pedagogicznej - przyznawany przez radę pedagogiczną
- 3) List Gratulacyjny Wychowawcy Klasy - przyznawany przez wychowawcę klasy

3. Od nagród, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, uczniowi przysługuje odwołanie do dyrektora szkoły w terminie 14 dni. Dyrektor szkoły rozpatruje odwołanie w terminie 7 dni. Decyzja dyrektora szkoły jest ostateczna.

4. Od nagrody, o których mowa w ust. 2 pkt 1, uczniowi przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do dyrektora szkoły w terminie 14 dni. Dyrektor szkoły rozpatruje wniosek w terminie 7 dni. Decyzja dyrektora szkoły jest ostateczna.

KOMENTARZ

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 18 u.p.o. w statucie szkoły określa się rodzaje nagród i warunki ich przyznawania uczniom oraz tryb wnoszenia zastrzeżeń do przyznanej nagrody.

Omawiany przepis statuuje warunki przyznania nagród, wskazując okoliczności faktyczne uprawniające do przyznania uczniowi nagrody oraz określa, że przyznawanymi nagrodami są te wymienione w ust. 2 (i jednocześnie wskazuje, kto je przyznaje).

Zgodnie z wymogiem ustawy wprowadzono też tryb wnoszenia zastrzeżeń do nagrody.

§ 58. [kary]

1. Uczeń za nieprzestrzeganie przepisów statutu szkoły może zostać ukarany:

- 1) naganą dyrektora szkoły,
- 2) naganą rady pedagogicznej,
- 3) naganą wychowawcy klasy.

2. Od kar, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, uczniowi przysługuje odwołanie do dyrektora szkoły w terminie 14 dni. Dyrektor szkoły rozpatruje odwołanie w terminie 7 dni. Decyzja dyrektora szkoły jest ostateczna.

3. Od kary, o których mowa w ust. 1 pkt 1, uczniowi przysługuje odwołanie do rady szkoły w terminie 14 dni. Rada szkoły rozpatruje odwołanie w terminie 21 dni. Decyzja rady szkoły jest ostateczna.

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 19 u.p.o. w statucie szkoły określa się rodzaje kar stosowanych wobec uczniów oraz tryb odwoływania się od kary

II.

Komentowany przepis przyjmuje tylko karę nagany, którą mogą nałożyć na ucznia wychowawca, rada pedagogiczna lub dyrektor szkoły.

W statucie konieczne jest też zamieszczenie regulacji dotyczących odwoływania się od kar, które są stosowane wobec uczniów. Komentowany przepis statuuje regulację, która zakłada możliwość odwołania się nagany wychowawcy lub rady pedagogicznej – do dyrektora szkoły, a od nagany dyrektora szkoły – do rady szkoły, a decyzje organów odwoławczych są ostateczne.

ROZDZIAŁ XI

CEREMONIAŁ, SZTANDAR I GODŁO SZKOŁY

§ 59. [warunki stosowania]

---

1. Szkoła posiada sztandar szkoły/godło szkoły/ceremoniał szkolny.
2. Warunki stosowania sztandaru szkoły, godła szkoły oraz ceremoniału szkolnego są następujące:
  - 1) ...;
  - 2) ...;
  - 3) ... .

KOMENTARZ

I.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 26 u.p.o. w statucie szkoły określa się warunki stosowania sztandaru szkoły, godła szkoły oraz ceremoniału szkolnego, o ile zostały ustanowione.

II.

W komentowanym przepisie należy opisać ceremoniał szkoły, o ile szkoła go posiada. Powyższe dotyczy też godła i sztandaru szkoły. Należy pamiętać, aby przepisy w tej materii były proste, jasne i zrozumiałe. Należy unikać zbędnej kazuistyki (tj. np. obszernego wyliczania uroczystości, w których udział bierze poczet sztandarowy szkoły wraz ze sztandarem).

Przez „warunki stosowania” należy rozumieć zasady i sposób używania sztandaru szkoły, godła szkoły oraz zasady ceremoniału szkolnego.

§ 60. [pieczęci]

1. Szkoła posiada pieczęci:

- 1) ...;
- 2) ...;
- 3) ... .

2. Pieczęci są używane zgodnie z odrębnymi przepisami.

KOMENTARZ

Omawiany przepis jest przepisem o charakterze samoistnym. Określa się w nim pieczęci stosowane w szkole.

§ 61. [gospodarka finansowa]

---

1. Zasady prowadzenia przez szkołę gospodarki finansowej określają odrębne przepisy.
2. Szkoła prowadzi dokumentację swojej działalności i przechowuje ją w archiwum zgodnie z odrębnymi przepisami.

KOMENTARZ

Omawiany przepis jest przepisem o charakterze samoistnym. Nie ma charakteru do końca normatywnego, zawiera bowiem tylko odniesienie do stosowania odrębnych przepisów w zakresie prowadzenia przez szkołę gospodarki finansowej i przechowywania dokumentacji.

§ 62. [uzupełnienie]

Sprawy nieuregulowane w statucie są rozstrzygane w oparciu o obowiązujące i dotyczące tych spraw odrębne przepisy.

KOMENTARZ

Omawiany przepis jest przepisem o charakterze samoistnym. Stanowi umiejscowione w prawie wewnątrzszkolnym odwołanie do stosowania przepisów powszechnie obowiązujących we wszystkich sprawach nieuregulowanych w statucie. Przepis ten podkreśla, że statut jest konstytucją szkoły, ale nie zastępuje w szkole konstytucji ani ustaw.

ROZDZIAŁ XII

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE

§ 63. [pierwsze wybory]

1. Pierwsze wybory do rady szkoły, o których mowa w § 9, powinny odbyć się miesiąc po wejściu w życie statutu.
2. Wybory, o których mowa w ust. 1, przeprowadza się zgodnie z przepisami § 9, z tym że wybiera się:
  - 1) 3 członków na roczną kadencję;
  - 2) 3 członków na 2-letnią kadencję;
  - 3) 3 członków na 3-letnią kadencję.
3. Na poszczególne kadencje, o których mowa w ust. 2, wybiera się po jednym uczniu, rodzicu i nauczycielu.

KOMENTARZ

I.

Omawiany przepis pozwala na sprawne powołanie organu, jakim jest rada szkoły, w nowej rzeczywistości prawnej szkoły, jaka zaistnieje po wejściu w życie niniejszego statutu. Szczególnie ważne będzie to w szkołach, w których do tej pory rada szkoły nie istniała. W szkołach, gdzie rada szkoły już funkcjonuje, przepis ten znajdzie zastosowanie wtedy, jeśli zostanie podjęta decyzja o utworzeniu rady szkoły w kształcie zaproponowanym w niniejszym statucie.

II.

Przepis § 63 ust. 2 stanowi regulację konieczną w świetle tego, że zgodnie z § 9 statutu rada szkoły liczy 9 członków i jednocześnie co roku wymieniana jest 1/3 składu, a kadencja każdego członka trwa 3 lata.

Proponowane unormowanie zakłada, że w trakcie pierwszych wyborów do rady szkoły wybiera się 9 członków, z tym że po 3 członków na kadencję roczną, 2-letnią i 3-letnią. W efekcie w roku następującym po roku pierwszych wyborów

do rady szkoły możliwe będzie przeprowadzenie wyborów do rady szkoły zgodnie z § 9 ust. 3 statutu, w związku z tym, że upłynie wówczas kadencja 3 członków rady wybranych na roczną kadencję. W trakcie pierwszych wyborów do rady szkoły na każdą z kadencji należy wybrać po jednym uczniu, rodzicu i nauczycielu. Trzeba mieć to na uwadze podczas organizowania wyborów, przyjmowania kandydatur i wyłaniania wybranych osób.

ROZDZIAŁ XIII

PRZEPISY KOŃCOWE

§ 64. [utrata mocy obowiązującej]

Wraz z wejściem w życie niniejszego statutu traci moc dotychczasowy statut szkoły.

KOMENTARZ

W przepisach końcowych wskazane jest, by uchylić dotychczasowy statut szkoły. Skutek taki może też wynikać z uchwały organu, który dokonuje nowelizacji statutu, ale w sytuacji, gdy dotychczasowy statut jest derogowany w całości, nie zaszkodzi nawet powtórzenie takiej regulacji w nowym statucie.

§ 65. [wejście w życie]

Niniejszy statut wchodzi w życie ...

KOMENTARZ

Komentowany przepis określa datę wejścia w życie statutu. Przy określaniu tej daty należy pamiętać o zachowaniu odpowiedniej *vacatio legis*, która pozwoli na przygotowanie szkoły do wdrożenia zmian przewidzianych statutem, szczególnie że zgodnie z § 63 ust. 1 statutu miesiąc po wejściu w życie statutu odbywają się pierwsze wybory do rady szkoły.

MATERIAŁY DODATKOWE

Zamieszczamy uchwałę rady pedagogicznej dotyczącą uchwalenia nowego statutu szkoły oraz przykładowy Plan Procesu Uczenia Się. Dokumenty te pomogą wdrożyć niniejszy statut w życie.

Uchwała Rady Pedagogicznej

UCHWAŁA NR ...

RADY PEDAGOGICZNEJ

SZKOŁY...

z dnia ...

w sprawie: uchylenia poprzednio obowiązującego statutu szkoły i uchwalenia nowego statutu szkoły.

Na podst. art. 82 ust. 2 w zw. z art. 80 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.) uchwała się, co następuje.

§ 1. 1. Z dniem wejścia w życie niniejszej uchwały:

- 1) uchyła się dotychczas obowiązujący Statut Szkoły ...;
- 2) uchwała się nowy Statut Szkoły ... (dalej jako „Statut”).

2. Statut stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się dyrektorowi szkoły.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie ...

Plan Procesu Ucznienia się

Indywidualny **Plan Procesu Ucznienia się** uczennicy/ucznia .....

klasy ..... przedmiotu ..... na początku roku szkolnego .....

Ja, niżej podpisana/podpisany swoją dotychczasową wiedzę z przedmiotu oceniam w skali ocen 1 – 6 na .....¹

Moją ocenę wyżej uzasadniam tym, że: .....

.....

W podsumowaniu śródrocznym chciałabym/chciałbym osiągnąć:

.....

Na koniec bieżącego roku szkolnego chciałabym/chciałbym uzyskać ocenę:².....

Ze swojej strony zobowiązuję się do:³ .....

.....

.....

.....

Ze strony nauczycielki/nauczyciela oczekuję, że:⁴ .....

.....

.....

Opis nauczycielki/nauczyciela – odniesienie się do zaprezentowanego planu uczenia się uczennicy/ucznia: .....

.....

.....

.....

Podpis uczennicy/ucznia.....
data.....

Podpis nauczyciela .....
data.....

Do wiadomości rodziców .....⁵

data.....

¹ Jeśli uczeń uczył się przedmiotu wcześniej.

² W skali ocen 1–6.

³ Opis celów i zadań, które uczeń zamierza zrealizować w danym roku szkolnym, sposobów osiągnięcia zakładanych celów i zadań, sposoby opracowania i prezentowania wiedzy, opis efektów realizacji Planu Procesu Ucznienia się.

⁴ Oczekiwania względem wiedzy do uzupełnienia, wiedzy bieżącej, wiedzy podstawowej, wiedzy poszerzonej.

⁵ Rodzica uczennicy/ucznia niepełnoletniej/niepełnoletniego.

Polecane publikacje

Bauer J., „Co z tą szkołą? Siedem perspektyw dla uczniów, nauczycieli i rodziców”, wyd. Dobra Literatura.

Dopierała A., Jaskulska S., Racinowska R., Staszczuk A., „Wzorowe z oceniania – dlaczego zmieniamy sposób oceniania zachowania uczniów w naszej szkole?”, Publikacja Rok Relacji, 2021.

Hattie J., „Widoczne uczenie się dla nauczycieli”, wyd. Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Hüther G., „Kim jesteśmy, a kim moglibyśmy być”, wyd. Dobra Literatura.

Jaskulska S., Ocenianie zachowania uczniów na stopień. Szkolna obsesja porządku w świetle matematycznej teorii chaosu, „Podstawy Edukacji”, 2015, tom 8, s. 187-197.

Jaskulska S., Dobry z zachowania, „Przegląd Pedagogiczny”, 2020, nr 2, s. 351–357.

Juul J., „Kryzys szkoły. Co możemy zrobić dla uczniów, nauczycieli i rodziców”, wyd. MIND.

Kaczmarzyk M., „Szkoła neuronów. O nastolatkach, kompromisach i wychowaniu”, wyd. Dobra Literatura.

Radanowicz E., „W szkole wcale nie chodzi o szkołę”, wyd. Wydawnictwo SENSOR Justyna Radanowicz.

Ripp P., „Uczyć (się) z pasją. Jak sprawić, by uczenie (się) było fascynującą podróżą”, wyd. Grupa Wydawnicza Literatura Inspiruje.

Robinson K., „Kryzys szkoły. Kreatywne szkoły, oddolna rewolucja, która zmienia edukację”, wyd. Wydawnictwo Element.

Szulc A., „Nowa szkoła. Zmianę edukacji warto zacząć przy tablicy”, wyd. Wydawnictwo Natuli.

Tokarz T., „Szkoła ma być dla ucznia. 30 bardzo subiektywnych esejów o edukacji”, wyd. Ridero.

Żylińska M., „Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi”, wyd. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Podsumowanie

Stworzenie tej publikacji nie było proste. Był to spory wysiłek, wiele godzin poświęconych na rozmowy, konsultacje, ścieranie się naszych poglądów – bo nie każdy z nas miał taką samą wizję tego statutu. To też setki uwag wymienione z osobami, które ten wzór statutu z nami konsultowały. Koniec końców – udało się. Szczęśliwie dołynęliśmy do brzegu.

Wydanie tej publikacji to jednak nie ostatni nasz krok, to raczej początek rozmów o tym, jak zmieniać polską szkołę. Rozmów wzbogaconych o konkretne narzędzie, które te zmiany może pozwolić wdrażać.

Mamy nadzieję, że opisane tutaj rozwiązania i pomysły przydadzą się nie tylko nam i że nie pozostaną one tylko w sferze idei, ale znajdą się w realizacji.

Na koniec chcemy Czytelniczkom i Czytelnikom podziękować za zaufanie, którym nas obdarzyli, sięgając po tę pozycję. To naprawdę wiele dla nas znaczy.

W przypadku pytań i uwag pozostajemy do dyspozycji.

O autorach

---

dr hab. Sylwia Jaskulska – prof. UAM, pedagożka, pracuje na stanowisku profesora w Pracowni Pedagogiki Szkolnej na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Autorka, współautorka i współredaktorka kilku książek o szkole i kilkudziesięciu innych tekstów. Przewodnicząca Rady ds. Kształcenia Szkoły Nauk Społecznych UAM w Poznaniu, członkini Uniwersyteckiego Ośrodka Koordynacyjno-Programowego Kształcenia Nauczycieli UAM w Poznaniu. Zastępczyni redaktor naczelnej „Rocznika Pedagogicznego”. Honorowa

Ambasadorka oddolnej ogólnopolskiej inicjatywy edukacyjnej Rok Relacji w Edukacji. Pasjonatka dramy edukacyjnej. Prowadzi stronę na FB i kanał na YT „Sylwia Jaskulska – Spotkania Edukacyjne”.

Łukasz Korzeniowski – założyciel i prezes Stowarzyszenia Umarłych Statutów, działacz na rzecz praw ucznia, społecznik. Student III roku prawa na Wydziale Prawa i Administracji UJ, członek Wydziałowej Rady Samorządu Studentów oraz kilku kół naukowych i wiceprezes Towarzystwa Biblioteki Słuchaczy Prawa UJ. Od ponad trzech lat mocno zainteresowany prawem oświatowym, systemem edukacji i praworządnością w szkołach. Autor licznych artykułów popularnonaukowych z zakresu prawa oświatowego i praw ucznia, popularyzator wiedzy z tego obszaru. Prelegent

„Forum dla Edukacji – przyszłość szkoły, szkoła przyszłości” zorganizowanego przez Senat RP.

dr Gabriela Olszowska – polonista, edukator, autorka wielu artykułów metodycznych i podręczników do języka polskiego oraz programów nauczania. Doktorat na UJ z podręcznikoznawstwa w odniesieniu do tzw. kanonu literackiego. Wieloletni dyrektor szkoły, prowadząca liczne zajęcia na studiach z zarządzania oświatą, m. in. z praktyki szkolnego oceniania oraz szkolenia dla nauczycieli z programowania pracy szkoły czy projektowania edukacyjnego. Rzeczoznawca MEN ds. podręczników szkolnych. Prezes fundacji „Czerwona kreska”, badającej m.in. losy nauczycielek, uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci żydowskich.

Anna Szulc – nauczycielka matematyki i wychowawczyni w I Liceum Ogólnokształcącym im. Kazimierza Wielkiego w Zduńskiej Woli z ponad trzydziestoletnim stażem. Mediatorka społeczna, tutorka, laureatka Konkursu im. Joanny Kubiak Nauczyciel Mediator (2016). Autorka książki „Nowa Szkoła – zmianę edukacji warto zacząć przy tablicy”. Pomysłodawczyni i organizatorka cyklicznych Konferencji „Empatyczna Edukacja, Empatyczna Polska” w Zduńskiej Woli. Od kilku lat dzieli się swoją wiedzą i doświadczeniem z nauczycielami z całej Polski organizując wizyty studyjne oraz występując jako prelegentka na licznych

konferencjach, warsztatach i webinarach. Uczestniczka oddolnych działań Budzącej się Szkoły. Prelegentka „Forum dla Edukacji – przyszłość szkoły, szkoła przyszłości” zorganizowanego przez Senat RP.

Bibliografia

Balicki A., Pyter M., „Prawo oświatowe. Komentarz”, Warszawa 2017.

Drembkowski P., „Uchwały i zarządzenia z zakresu prawa oświatowego z objaśnieniami”, Warszawa 2019.

Lisowski P., Prawo zakładowe – in rebus angustis? (Wybrane problemy administracyjnoprawne), „Przegląd Prawa i Administracji” 2015, t. 100.

Pilich M. (red.), „Prawo oświatowe. Komentarz”, wyd. II, Warszawa 2021.

Raszewska-Skałicka R., Miejsce statutu i regulaminu zakładu administracyjnego w systemie źródeł prawa. Kwestie wybrane, „Przegląd Prawa i Administracji” 2008, t. 77.

Safjan M., Bosek L. (red.), „Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87–243”, Warszawa 2016.

Tuleja P. (red.), „Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz”, wyd. II, Warszawa 2021.

Zimmermann J., „Prawo administracyjne”, Warszawa 2020.

„Statut nieumarły” to unikatowa pozycja na rynku. Publikacja ta powstała z uwagi na zgłaszane, głównie przez dyrektorów szkół i nauczycieli, zapotrzebowanie na takie wydawnictwo. Jest też odpowiedzią naszego Stowarzyszenia na dostrzegane trudności z prawidłowym konstruowaniem szkolnych statutow, w szczególności w zakresie stanowienia w statutach szkół przepisów zgodnych z prawem.

„Statut nieumarły” to przede wszystkim wzorcowy statut szkoły, zbudowany według zasady minimalizmu, który będzie można odpowiednio dostosować do potrzeb konkretnej szkoły. Zawarliśmy w nim tylko te postanowienia, które są wymagane prawem, dzięki czemu statut jest zwarty, nadmiernie nieobszerny i przejrzysty. Sam wzór statutu uzupełniliśmy o komentarz, w którym objaśniamy, dlaczego dane postanowienia w statucie muszą się znaleźć, wyjaśniając przy tym, jakich błędów należy unikać, tworząc konkretne przepisy.

Zaproponowane przez nas rozwiązania w zakresie oceniania są innowacyjne i niespotykane na szerszą skalę. Pokazujemy, jak wdrożyć w szkole zgodnie z prawem ocenianie bieżące bez tradycyjnych stopni w skali 1-6, jak odejść od nadmiaru kartkówek i stresu z nimi związanego, jak uczyć uczennice i uczniów odpowiedzialności za ich rozwój i proces edukacyjny. W zakresie oceny zachowania prezentujemy model oparty nie na systemie punktowym czy uwagach wpisywanych do dziennika, ale na wspieraniu uczniów w ich dojrzeniu, socjalizacji i nabywaniu kompetencji społecznych.

Egzemplarz bezpłatny

ISBN 978-83-963515-0-0

